

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

LECTURA LA RĂSCRUCEA DRUMURILOR SALVATOARE

Recomandări în sprijinul
celebrării primei ediții a
„ZILEI NAȚIONALE A LECTURII”

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

LECTURA LA RĂSCRUCEA DRUMURILOR SALVATOARE

Recomandări în sprijinul
celebrării primei ediții a
„ZILEI NAȚIONALE A LECTURII”

CHIȘINĂU, 2023

Director general: Elena PINTILEI

Ediție coordonată de: Vera OSOIANU, Ecaterina DMITRIC

Contribuții: Vera OSOIANU, Ludmila CORGHENCI,
Ecaterina DMITRIC, Angela DRĂGĂNEL,
Margareta CEBOTARI, Valentina POPA,
Natalia GHIMPU

Coperta: Alexandru BURDILA

Redactor: Ludmila ȘIMANSCHI

Procesare computerizată: Alexandru BURDILA

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare : Recomandări în sprinjinul celebrării primei ediții a „Zilei Naționale a Lecturii” / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; ediție coordonată de Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric ; contribuții: Vera Osoianu [et al.] ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2023 (Primex-Com). – 86 p. : fot., tab.

Bibliografie: p. 72-84. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 20 ex.
ISBN 978-9975-119-57-3.

028(082)

L 37

© Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2023

CUPRINS

■ Maia SANDU. <i>Lectura este esențială în formarea fiecărui om...</i>	5
HOTĂRÂRE NR. 83 DIN 31-03-2022 pentru modificarea punctului 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova	6
■ ÎNSEMNELE ZILEI NAȚIONALE A LECTURII	7
■ ARGUMENT	8
Vera OSOIANU. Ziua Națională a Lecturii – imbold și oportunități	8
■ PLEDOARII PRO LECTURĂ, CARTE, BIBLIOTECĂ	15
Val BUTNARU. Despre folosul cetitului	16
Lilia CALANCEA. Ziua Națională a Lecturii la Chișinău	20
Vitalie CIOBANU. Ziua Națională a Lecturii în Republica Moldova	23
Tatiana CIOCOI. A citi pentru a schimba lumea	25
Iurie COLESNIC. O zi generatoare de speranță	29
Ion DRUȚĂ. Despre adevărații cititori (spicuri din Almanahul epistolar <i>Despărțirea apelor</i>)	31
Gheorghe ERIZANU. Organizarea lansărilor de carte	32
Iulian FILIP. Lectura – șantier formator în toate zilele omului	33
Claudia PARTOLE. Nu-mi imaginez o zi fără a citi...	35
Ivan PILCHIN. Talentul cititorului și arta cărții	37
Maria PILCHIN. Ziua Națională a Lecturii sau rutina cititului ca necesitate	40
Elena PINTILEI. Considerații privind dezvoltarea lecturii profesionale	43
Vasile ROMANCIUC. Versuri	45
Aurelian SILVESTRU. Lectura – un crâmpei al nemuririi	49

RECOMANDĂRI ÎN SPRIJINUL CELEBRĂRII SĂRBĂTORII NAȚIONALE „ZIUA NAȚIONALĂ A LECTURII”	50
Activități de prezentare de către biblioteci a serviciilor oferite, a patrimoniului documentar; amenajarea de standuri în incinta unităților de învățământ și de cultură	51
Organizarea <i>Topurilor</i> lecturilor (Angela DRĂGĂNEL)	52
Ora lecturii (Ecaterina DMITRIC)	54
Conferință publică pro lectură (Natalia GHIMPU)	58
Expozițiile de documente din colecțiile bibliotecii – instrumente eficiente de promovare a lecturii (Margareta CEBOTARI)	60
Înregistrare video de promovare a lecturii (Victoria POPA)	64
Activități promoționale privind promovarea cărții și lecturii (Natalia GHIMPU)	67
Studii despre carte și lectură în colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: Bibliografie (Margareta CEBOTARI)	72

Maia SANDU,

Președinta Republicii Moldova

Este important să înțelegem că lectura este esențială în formarea fiecărui om, chiar de la nașterea lui. Ea stă la baza dezvoltării gândirii și a limbajului uman, a capacităților analitice și a inteligenței emoționale. Este bogăția care stă la îndemâna noastră a tuturor și ne formează ca personalitate.

Parlamentul
Republicii Moldova

**HOTĂRÂRE Nr. 83 din 31-03-2022
pentru modificarea punctului 1 din Hotărârea
Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele
comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele
de odihnă în Republica Moldova**

Publicat: 07-04-2022 în Monitorul Oficial Nr. 97 art. 160

Disponibil: <https://shortest.link/fkm4>

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. I. – La punctul 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova, cu modificările ulterioare, litera a) se completează, în ordine cronologică, cu poziția: „– Ziua Națională a Lecturii (14 februarie);”

Art. II. – (1) Autoritățile publice centrale și locale, instituțiile cu atribuții în domeniile educației și culturii, precum și instituțiile de învățământ superior vor asigura:

- a) oferirea sprijinului material, financiar și logistic instituțiilor de învățământ, bibliotecilor publice, muzeelor, organizațiilor necomerciale, editurilor, precum și altor instituții publice care au drept scop educarea publicului și satisfacerea necesităților culturale, pentru organizarea activităților de susținere a lecturii, în limita resurselor bugetare și logistice disponibile;
 - b) organizarea manifestărilor culturale dedicate Zilei Naționale a Lecturii.
- (2) Instituțiile de învățământ, bibliotecile publice, muzeele, organizațiile necomerciale, editurile, precum și alte instituții publice care au drept scop educarea publicului și satisfacerea necesităților culturale sunt în drept să acorde asistență de specialitate pentru manifestările organizate cu ocazia Zilei Naționale a Lecturii, în vederea încurajării lecturii.
- (3) Pe parcursul săptămânii care include Ziua Națională a Lecturii, în timpul desfășurării activităților didactice, instituțiile de învățământ pot organiza activități de promovare și încurajare a lecturii, pentru care pot dispune:
- a) invitarea bibliotecilor publice teritoriale de a desfășura activități de prezentare a serviciilor de bibliotecă, de înregistrare la bibliotecă, de colectare de carte și donație;
 - b) invitarea organizațiilor necomerciale care au drept scop educarea publicului și satisfacerea necesităților culturale de a organiza cluburi de lectură, ateliere de scriere creativă, ateliere de ilustrare de carte, discuții libere și dezbateri despre literatură și cărți sau alte programe similare;
 - c) oferirea, cu titlu gratuit, editurilor și librăriilor, la cerere și în măsura disponibilității, de spații pentru prezentare și vânzare de carte cu caracter educativ și/sau recreativ.
- (4) În ziua de 14 februarie, personalul didactic împreună cu elevii, în timpul orelor de curs, vor desfășura activități de promovare și încurajare a lecturii.

Art. III. – Consiliul Audiovizualului, în temeiul art. I, va recomanda furnizorilor de servicii media și distribuitorilor de servicii media difuzarea, transmisiunea/retransmisiunea programelor audiovizuale ce promovează și încurajează lectura.

Art. IV. – Prezenta hotărâre intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Igor GROSU

Nr. 83. Chișinău, 31 martie 2022.

ÎNSEMNELE ZILEI NAȚIONALE A LECTURII

LECTURA LA RĂSCRUCEA DRUMURILOR SALVATOARE

14 februarie
ZIUA
NAȚIONALĂ A
LECTURII
ÎN REPUBLICA MOLDOVA

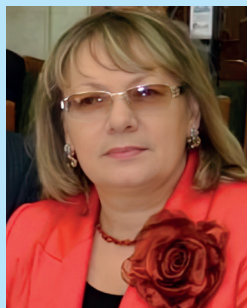
Motto:

„Lectura este esențială în formarea fiecărui om”

Maia SANDU, Președinta Republicii Moldova

ARGUMENT

Ziua Națională a Lecturii – îmbold și oportunități

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Începând cu anul 2023, în Republica Moldova va fi marcată, la 14 februarie, Ziua Națională a Lecturii. O hotărâre, în acest sens, a fost votată cu o majoritate covârșitoare în Parlamentul Republicii Moldova, la începutul anului 2022. De menționat că, pe 15 februarie, Ziua Națională a Lecturii este marcată începând cu anul 2022 și în România. Va fi o ocazie în plus de a scoate în prim-planul vieții culturale lectura și importanța acesteia în dezvoltarea persoanelor și a societății în întregime. Instituirea Zilei Naționale a Lecturii a fost propusă în contextul marcării, la nivel mondial, a Zilei Internaționale a Cititului Împreună, desfășurată anual în primele zile ale lunii februarie, dar și a zilei de naștere a poetului Grigore Vieru. Este un prilej excelent de a lansa în această zi și Programul Național *LecturaCentral*, ajuns în anul 2023 la cea de-a VI-a ediție, care a reușit să se impună în anii precedenți ca o platformă puternică pentru consolidarea eforturilor de promovare a lecturii și a tuturor actorilor de pe această scenă.

Decretarea Zilei Naționale a Lecturii a fost una foarte inspirată și a fost salutăată de oameni politici, decidenți de divers nivel de responsabilitate, dar și de toți profesioniștii pentru care cartea este instrumentul principal de muncă.

Președinta țării, Dna Maia Sandu, menționa ca reacție la inițiativa parlamentarilor: „Mă bucur că de acum încolo, la 14 februarie, de ziua nașterii poetului, vom sărbători și Ziua Națională a Lecturii. Este important să înțelegem că lectura este esențială în formarea fiecărui om, chiar de la nașterea lui. Ea stă la baza dezvoltării gândirii și a limbajului uman, a capacităților analitice și a inteligenței emoționale. Este bogăția care stă la îndemâna noastră a tuturor și ne formează ca personalitate”.

La fel, și Ministrul Culturii, Dl Sergiu Prodan, a susținut inițiativa, declarând că există o stringentă nevoie de lectură pentru sănătatea mintală a societății. „Din păcate, analfabetismul a căpătat o altă formă decât cea clasică. A apărut noțiunea de analfabetism funcțional – când persoana poate citi un text, dar nu pătrunde sensul textului. Trebuie să luăm măsuri pentru a lupta cu acest fenomen. Vom organiza pe perioada întregului an evenimente dedicate cititului. Vom susține editarea de cărți, dotarea bibliotecilor regionale cu cărți. Împreună cu APL-urile vom lucra ca bibliotecile să redevină centre comunitare de socializare”, menționa Dlul la conferința de presă, prilejuită de instituirea viitoarei sărbători naționale.

Deputata Partidului Acțiune și Solidaritate, autoarea inițiativei parlamentare, Dna Angela Munteanu-Pojoga, în cadrul aceleiași conferințe, menționa, că scopul Zilei Naționale a Lecturii „este încurajarea lecturii. O societate cu un nivel înalt de sănătate intelectuală este una în care cărțile au un loc de cinste”.

Oamenii au nevoie de modele, iar un model de celebrare a lecturii va scoate în evidență beneficiile provocate de această importantă abilitate intelectuală a omului, cum este considerată lectura. Ziua Națională a Lecturii este un îndemn de a concentra puterile pe ceea ce contează și este cu adevărat important pentru cetățeni. De rând cu alte activități de pe acest segment, devenite deja tradiționale, Ziua Națională a Lecturii va contribui la consolidarea contribuțiilor familiei, mediului educațional, instituțiilor de cultură, structurilor info-documentare, mediului social și economic, ale comunității, ale factorilor de resort, ale mass-mediei etc – toate acestea soldându-se cu optimizarea interesului față de lectură, amplificarea lecturii, dezvoltarea culturii lecturii.

Momentele de glorie ale unor profesii tangențiale cărții apar atunci când profesiile și instrumentul muncii lor se întâlnesc într-un singur loc. Dată fiind importanța lecturii în dezvoltarea și devenirea personalității, avocații lecturii au fost și rămân în permanență în căutarea unor asemenea locuri de întâlnire, a unor platforme menite să susțină

și să promoveze lectura. În aceste condiții, sunt atestate tot mai multe inițiative, idei inovaționale, atât din partea creatorilor și producătorilor de bunuri scrise, reprezentanților industriei cărții, decidenților și responsabililor de politici de promovare a cărții și lecturii, cât și din partea cititorilor.

Căutările au loc și se interferează la nivel mondial, nivel național, și evident, la nivel local. La nivel mondial, au fost instituite și rezistă în timp, cu succes, mai multe sărbători axate pe promovarea lecturii. De menționat aici: Ziua Internațională a Cărții și a Dreptului de Autor, Ziua Internațională a Cititului Împreună, Ziua Internațională a Cărții pentru Copii, Ziua Internațională a Poeziei, Ziua Internațională Citește pentru Mine etc. În ultimii ani, în diverse țări ale lumii au apărut organizații, centre, agenții, fundații, care au menirea să susțină cartea și lectura, precum: Centrul Național al Cărții (Franța, SUA), Institutul Cărții (România), Agenția Lecturii (Anglia), Fundația ProLectură (Germania), Fundația Lectură și Scris (Olanda), etc.

În SUA, de exemplu, au fost instituite 92 de sărbători dedicate cărții și lecturii care oferă o gamă enormă de oportunități de a sărbători pe tot parcursul anului lectura, una dintre aceste sărbători este marcată pe 14 februarie și este ziua când în SUA începe luna pe parcursul căreia pe întreg teritoriul țării sunt sărbătorite bibliotecile, bibliotecarii, persoanele pasionate de carte, lectură și de bibliotecă. Există chiar și un Calendar Literar distribuit pe rețelele sociale pentru ca oamenii să nu uite de aceste evenimente.

Este interesantă experiența Poloniei, unde a fost inițiat un program multianual de milioane de euro pentru încurajarea lecturii. Programul prevede un sprijin considerabil pentru biblioteci, în special pentru cele școlare.

Un program foarte important, în desfășurare pe parcursul mai multor ani, este cunoscut în Lituania.

Despre importanța atribuită lecturii mărturisește experiența Germaniei, care a reușit performanța ca președintele țării să fie și președinte de onoare al Fundației Pro lectura etc.

Aceste modele, spre care tind și specialiștii moldoveni, presupun susținerea financiară din partea statului. Programul experimentat în Lituania prevede alocarea a 80 000 de euro anual, care sunt utilizați pentru deplasarea scriitorilor în teritoriu, onorarii pentru artiștii sau personalitățile care se întâlnesc cu copiii, citesc povești copiilor, participă în organizarea Programului „Lecturile verii”, organizarea con-

cursurilor, organizarea trainingurilor de dezvoltare a competențelor de promovare a lecturii pentru bibliotecari și învățători, organizarea unor conferințe internaționale, privind încurajarea lecturii, etc. Experiența lituaniană s-a afirmat în mai multe cicluri de programe naționale și, respectiv, modelul poate fi preluat și replicat fără rezerve.

Experiențele, atestate în țările lumii, nu sunt străine nici de bibliotecile din Republica Moldova. Biblioteca Națională a experimentat în timp diverse căi de apropiere a cărții de cititori, multe dintre acestea s-au transformat în tradiții care sunt perpetuate cu succes, iar printre activitățile de mare impact național merită de menționat Clubul Literar-Artistic „Miorița”, care a rezistat aproape cinci decenii, Salonul Internațional de Carte/ Bookfest Chișinău; Clubul literar „Homo Aestheticus” și „Homo Aestheticus Junior”; Simpozionul „Valori Bibliofile”; Festivalul Național al Cărții și Lecturii, Programul Național „Lectura Central”, etc.

Printre programele naționale mari de promovare a lecturii, susținute de Ministerul Culturii, pot fi menționate: Programul pentru editarea cărții naționale, Programul de granturi Proiecte Culturale, Anul Lecturii 2008, Anul Lecturii 2020 și toate celelalte proiecte de amploare menite să promoveze lectura, desfășurate de instituțiile aflate sub tutela Ministerului Culturii.

Pe fonul acestor eforturi și preocupări își mai are sensul întrebarea: De ce o zi națională a lecturii? Răspunsul afirmativ vine din faptul că această sărbătoare se pliază perfect pe scopurile tuturor eforturilor de promovare a lecturii, dându-i o nouă dimensiune și amploare, adunând împreună politicieni, decidenți, responsabili de toate nivelurile. O implicare a acestora în organizarea evenimentelor și o susținere vădită a sărbătorii va spori încrederea participanților în reușită și importanță.

Marcată la început de an, Ziua Națională a Lecturii va da tonul evenimentelor din câmpul lecturii și va deschide ușile pentru amplificarea metodelor tradiționale, dar și experimentarea unor metode noi, inovative. În această zi, în toate localitățile vor avea loc activități de omagiere a cărții, autorilor, editorilor, librarilor, bibliotecarilor și, implicit, a cititorilor. Vor fi organizate expoziții de carte, lecturi publice, concursuri și tot felul de alte manifestări, menite să încurajeze și să promoveze lectura.

Există speranța că bibliotecile, Administrația Publică Locală, instituțiile educaționale, reprezentanții industriei cărții și alți factori interesați vor contribui la susținerea acestei inițiative de nivel național prin centrarea și cooperarea eforturilor privind promovarea cărții și lecturii, dezvoltarea competențelor, implementarea experiențelor inedite de formare și dezvoltare a culturii lecturii.

Actorii de pe segmentul lecturii vor pune în contribuție toată inteligența, ingeniozitatea și creativitatea pentru a propune soluții, metode, tehnici inovative, menite să dea o nouă dimensiune conștientizării importanței lecturii în rândurile decidenților și ale cetățenilor.

Cu prilejul Zilei Naționale a Lecturii se vor organiza activități culturale, sociale și educaționale prin care va fi evidențiată importanța lecturii, în special în formarea copiilor, adolescenților și tinerilor. În acest context bibliotecile vor acorda o atenție deosebită lecturii „gadgetarilor”.

Autoritățile, inclusiv instituțiile cu atribuții în domeniul culturii și educației, vor putea acorda sprijin logistic, dar și financiar, în limita resurselor bugetare disponibile, bibliotecilor, muzeelor, instituțiilor de învățământ, organizațiilor non-guvernamentale, editurilor, etc., pentru organizarea evenimentelor de promovare a lecturii.

Persoanele se dezvoltă filă cu filă și carte cu carte, informație cu informație, care împreună se transformă în cunoștințe ce propulsează omul pe urcușul devenirii. Cu cât mai multe lecturi de calitate, cu atât mai sus se înalță omul pe scara cunoașterii. Cele mai renumite personalități ale lumii au ajuns pe vârful Olimpului prin lectură. Marii bogați ai lumii au atins culmile prosperității, având relații speciale cu lectura. Există, în acest sens, nenumărate studii, exemple, mărturisiri.

Bibliotecile au avut dintotdeauna o relație aparte cu cuvântul scris, fie pe hârtie, microfilm, CD-ROM, pagină web sau alt format. Evident, când vorbim de lectură, nu mai avem în vedere doar formatul tipărit. Misiunea fundamentală a bibliotecii a fost dintotdeauna îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. Bibliotecarii au răspuns acestui deziderat prin asigurarea accesului la informația de calitate, prin stimularea interesului pentru lectură, promovarea culturii lecturii, dezvoltarea competențelor de lectură și respectiv deschiderea drumului spre cunoaștere și dezvoltare.

Ofertele Universale ale Bibliotecii sunt foarte importante în activitatea bibliotecilor, dar promovarea cărții și a lecturii rămâne oferta de bază. Raportul Viziunea Globală a Bibliotecii Viitorului, elaborat de Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci și Bibliotecari, în urma unei dezbateri globale, cu participarea a peste 30 000 de bibliotecari și specialiști din domenii adiacente din 190 de țări, care a avut loc în anul 2017, plasează promovarea lecturii printre pilonii fundamentali, care vor asigura existența bibliotecii în viitor. Manifestul Bibliotecii Europene subliniază faptul că Europa trebuie să garanteze pentru toți cetățenii oportunități de învățare, lectură, dezvoltare.

Toate studiile realizate până acum demonstrează că marca bibliotecii rămâne a fi cartea. Cu toate investițiile enorme în digitalizarea activității bibliotecilor, marca rămâne neclintită. O marcă puternică este greu de schimbat. Și încă nu este clar, dacă această marcă trebuie schimbată. Nimeni nu știe cum se vor comporta TIC în viitor. Steve Coffman, biblioteconomist american, care de zeci de ani dezvoltă servicii electronice de bibliotecă, scria în articolul „Creșterea și căderea imperiului bibliotecă” că s-ar putea întâmpla ca viitorul bibliotecii să depindă de carte și, în special, de cartea în format tradițional. Rămâne de văzut. Cert este că prognozele de până acum, privind cartea electronică, nu s-au adevărit. Exemplul cel mai elocvent este Biblioteca Națională a Germaniei, care la transferarea în spațiul nou prognoza necesitatea unui nou spațiu fizic peste 40 de ani. Realitatea a demonstrat că deja peste 20 de ani va fi nevoie de un spațiu nou.

Evident că biblioteca erei digitale este mult mai mult decât numai carte și lectură. Cei trei piloni care de veacuri susțin biblioteca: spațiile, colecțiile și personalul nu mai fac față greutăților, iar biblioteca este în situația când trebuie să-și regândească și reconceptualizeze permanent prioritățile. Serviciile din generația nouă, în special cele bazate pe tehnologii, ocupă tot mai mult teren. Pentru a atrage utilizatori noi, bibliotecile experimentează servicii tot mai variate, câteodată total lipsite de substrat bibliologic.

Majoritatea proiectelor mari, cu care se mândresc și care au consacrat bibliotecile lumii, au avut la bază promovarea cărții și a lecturii, care este și cel mai greu argument pro existența bibliotecii în viitor.

Dar tot evident este și faptul că drumul cărții și al lecturii devine tot mai greu și mai complicat de străbătut. Cauzele sunt multiple: unele determinate de creșterea considerabilă a prețurilor producției editoriale, altele provocate de existența multitudinii de oportunități de organizare a timpului liber, dar nu mai puțin importantă este și falsa percepție că internetul, tehnologiile, gadgeturile rezolvă totul.

Promovarea cărții și a lecturii este o activitate complexă, care solicită implicarea mai multor actori. Ca și în alte proiecte de promovare a lecturii, Biblioteca Națională a Republicii Moldova își asumă coordonarea activităților la nivelul Sistemului Național de Biblioteci și va disemina toate inițiativele noi cu priză la public prin toate instrumentele disponibile și, în primul rând, prin site-ul BNRM, pagina de Facebook *LecturaCentral*, contul de FB Programul Național Lectura Central, Blogul de biblioteconomie și știința informării.

Scriitorul Vasile Romanciuc spunea cu o ocazie că, dintre toate drumurile basarabene, cea mai mare nevoie de reparație o are drumul cărții. Ziua Națională a Lecturii poate fi un început de șantier și un nou imbold pentru a forța reparația acestui drum, care ne poate forța ieșirea în lumea de care, pe drept, aparținem. Într-un ceas bun!

P.S. Savanții consideră că lectura este cea mai veche abilitate intelectuală a omului. Și una dintre cele mai importante, ar mai fi de adăugat. Despre această importanță se tot scrie, se tot discută și chiar se lucrează enorm de mult la acest subiect. Pretutindeni în lume sunt experimentate nenumărate căi și modalități de promovare a lecturii, de apropiere a cărții de cititori. Nenumărate dovezi demonstrează că rezultatele sunt bune, dar nici nu se pune problema că mai este mult de muncit!

Discuțiile, părerile, îngrijorările privind situația cărții și a lecturii, perspectivele acesteia sunt și vor fi în continuare multe și în contradictoriu. Dar, pe fonul incandescent al acestora, din când în când, apar și vești bune. Într-un interviu din 07.12.22 pentru revista *Money*, fostul prim-ministru, Dl Ion Sturza, menționa: „Vânzările au mers bine pe unele categorii, precum cărți, jucării, articole pentru copii”. Evident, cartea este cumpărată pentru a fi citită. Puțini sunt cei care mai cumpără cărți doar pentru a-și împodobi casa, cum a fost odată.

Lectura poate salva! Lectura poate înălța! Lectura poate scurta drumul de la răsfațare până la resemnare. Într-un reportaj televizat recent, despre războiul din Ucraina, un ostaș ucrainean, rămas fără picioare, pe care reporterul l-a prezentat ca „Bogdan din Izium”, la întrebarea cum se descurcă în starea în care s-a pomenit, a răspuns senin și resemnat: „Mă salvez cu aceea că deschid cartea și încep să citesc”.

Călin-Teodor Ștefanopol scria despre *Faust*-ul lui Goethe că este „o lectură la finalul căreia simți pentru o secundă că ai cucerit lumea” (*Notă*: Goethe a șlefuit această lucrare 60 de ani și așa a ajuns la perfecțiune: capodoperă supremă a literaturii germane, care conține entități din mitologia greacă, din sfera biblică, din folclorul german, din ierarhia regală, din spațiul artei, din universul filosofiei sau din lumea curentelor culturale).

Într-adevăr lumea poate fi cucerită, într-un fel, și prin lectură, iar Ziua Națională a Lecturii poate fi un bun imbold în vederea consolidării punții de legătură între cititori și lecturile fundamentale, la finalul cărora aceștia „să simtă pentru o secundă că au cucerit lumea”.

Nebănuite sunt căile cărții și ale lecturii!

PLEDOARII PRO LECTURĂ, CARTE, BIBLIOTECĂ

Despre importanța lecturii s-a scris enorm de mult. Există nenumărate selecții de citate despre această „cea mai veche abilitate intelectuală a omului”. Dar niciodată nu este suficient și oricând este loc de mai bine. Pentru a întregi și a da o și mai mare valoare activităților de promovare a lecturii, în contextul Zilei Naționale a Lecturii, am apelat la mai multe personalități din spațiul nostru, care cunosc greutatea lecturii din experiențe proprii, pentru a convinge, pentru a inspira, pentru a interesa și poate pentru a deschide uși și drumuri spre înțelegerea mai deplină a importanței lecturii. Le-am adresat rugămintea să-și deschidă sufletul, cu gândul că vor ajuta pe mulți să-și deschidă ochii. Cu doar câteva excepții, materialele, prezentate în această lucrare, sunt inedite și reflectă această nouă oportunitate de a apropia lectura de cititor. Gândurile expuse în eseurile de mai jos, folosite cu înțelepciune, vor da o valoare aparte oricărei activități-îmbold spre lectură și mai multă greutate acestei noi sărbători.

Sunt îndemnuri convingătoare de a pune lectura la baza oricărui început.

Despre folosul cetitului

Val BUTNARU,
analist politic, dramaturg,
publicist și scriitor

Două întrebări vechi ca civilizația umană, dar fără un răspuns, cert bântuie mereu mințile și spiritele noastre: „De ce scriem?” și „De ce citim?” Sau poate viceversa. E aidoma unei alte dispute interminabile privind întâietatea oului sau a găinii. Logic, scrisul ar fi trebuit să apară mai întâi. În caz contrar, nu am fi avut ce lectura. Unde mai pui că avem dovada incontestabilă veterotestamentară: „La început a fost cuvântul”. Cel cu care am descris lumea asta grozavă.

Aventura și călătoria moldovenilor prin galaxia Gutenberg pare să se fi consumat – și se mai consumă – sub steaua celor două repere culturale care ne-au marcat iremediabil parcursul. Primul a fost fixat de cronicarul Miron Costin, formulând atât de plastic esența actului de lectură: „Nu este alta mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”.

Pe de altă parte, ceva mai târziu vine un alt cărturar de-al nostru, prințul Dimitrie Cantemir, și ne așază sub jetul unui duș rece, afirmând că moldovenii nu se prea trag la carte.

Paradoxal, dar ambii au dreptate. Lectura are beneficii incontestabile, pe de altă parte – nu contenim să semnalăm numărul îngrijorător de mic al cititorilor. În felul acesta, sub zodia celor două afirmații perfect valabile s-au format generații întregi de intelectuali basarabeni.

Și totuși, ce fel de cărți ar trebuie să citim ca să-i împăcăm pe ambii înaintași ai noștri? Ca romancier, trag spuză mereu la turta mea și recomand cu înflăcărare lectura textelor de ficțiune. Doar de aici poate veni salvarea sufletelor noastre rănite de narcisismul *feisbucist* al secolului XXI – astfel îmi vine să exclam când văd vreun tânăr derutat în fața

polițelor de volume dintr-o bibliotecă plină ochi de cărți valoroase. Un roman bun, spre deosebire de un tratat științific important, îl va face să sufere profund și să se bucure sincer, să râdă fără griji și să se întristeze pe neprins de veste, tulburându-i metafizic sentimentele și gândurile. E o satisfacție pe care niciun $E=mc^2$ nu i-l va putea oferi. Cu toată suplețea, simplitatea, profunzimea și utilitatea acestei formule magice.

În pofida evidențelor, există scriitori, Mircea Cărtărescu e unul dintre ei, care susțin că nu citesc romane, preferând să studieze cărți de psihologie și sociologie, bunăoară. E foarte posibil să fie adevărat ceea ce spun, atâta doar că îmi rezerv dreptul să nu-i cred. Chiar dacă a ros munți de texte de ficțiune, un romancier nu va rezista ispitei să nu tragă cu ochiul la livada cu *fructele de aur* a vecinului literat, să nu sară gardul editorial, gustând din trufandalele apărute recent în marea grădină a ficțiunii mondiale.

Să continuăm confruntarea imaginară dintre scriitori și cititori. Un autor se întrebă de fiecare dată: Ce să scriu mai departe? Dar cum procedează un cititor? Își pune el oare o întrebare similară? Conform căror principii își alege următoarea operă? Ce îl atrage la o carte necunoscută: culoarea, titlul, prezentarea grafică sau numele autorului? În fața nesfârșitelor rafturi dintr-o bibliotecă oarecare, stând singur și neputincios în preajma niagarelor de cărți, ce voci lăuntrice îl consiliază și-i ghidează mâna spre un volum sau altul? De ce cineva va prefera *În căutarea timpului pierdut* de Proust, iar altcineva va strânge la piept *Fluturii* Irinei Binder? Să fie vorba de enigma hazardului? De o opțiune profund intimă?

O veche butadă spune că o carte scrie o altă carte și e aplicabilă în cazul multor autori. Mă gândesc uneori că, prin extensie, ar fi corect să afirmăm că o carte citește o altă carte. Presupun că, dacă un cititor a avut o relație cu *Ulise* a lui Joyce, va simți un obstacol insurmontabil să deschidă coperta cărții pe care scrie nonșalant *Suge-o, Ramona!* a lui Ciobanu.

Ziceam că orice scriitor ajunge să-și pună sacramentală întrebare cu privire la viitoarea carte ce urmează a fi scrisă. La fel, ar trebui să se întâmple cu un cititor care ajunge să dea de gustul lecturilor. Ce va citi în continuare? Aici e momentul (nu-i așa?) să intervină bibliotecarul și profesorul de literatură. Cine dacă nu ei ar trebui să se întrebe care va fi relația discipolilor dâșnilor cu următoarea carte. Cine dacă nu ei ar trebui să cunoască faptul că pe parcursul anilor, relațiile acestea au fost dintre cele mai diverse. Unele – comice, altele – de-a dreptul dramatice sau chiar tragice.

E arhicunoscut celebrul caz în care o carte a avut un impact copleșitor asupra cititorilor, în special asupra celor tineri. Pe lângă faptul că și-a spus un cuvânt greu în moda vestimentară de atunci, determinându-i pe tineri să poarte pantaloni de culoare galbenă, ca cei ai personajului central, *Suferințele tânărului Werther* al lui Goethe, publicat în 1774, a produs un lanț sinistru de sinucideri. Mai întâi în Germania, apoi – în alte țări europene. Junii care sufereau de dragoste neîmpărtășită își puneau capăt zilelor, urmând exemplul lui Werther. Se estimează că, în urma lecturii volumului, circa 2 000 de tineri s-au sinucis în întreaga Europă. Acest total trist a determinat mai multe țări (Norvegia, Austria, Danemarca și Germania) să interzică romanul, fapt care l-a forțat pe Goethe să prefațeze ediția a doua a cărții cu renumita frază prin care-și îndemna cititorii să fie ca Werther, dar să nu procedeze ca el.

Privită dintre-o altă perspectivă, strict scriitoricească, această relație capătă uneori accente amuzante. Citisem într-un interviu cu scriitorul Ilie Rad următorul alineat: „În 1938 au apărut două romane celebre ale literaturii române: *Enigma Otiliei* al lui G. Călinescu și *Pânza de păianjen* al Cellei Serghi. Se spune că G. Călinescu, orgolios în genialitatea sa, intra prin librării și întreba: „Aveți romanul *Enigma Otiliei*?”. „Avem foarte multe exemplare, pentru că nu se prea vinde!”, răspundea vreo vânzătoare. „Dar *Pânza de păianjen*?” „O, romanul ăsta s-a vândut ca pâinea caldă!”, venea răspunsul. Fără să spună nimic, Călinescu mergea la alte librării și continua sondajul, cu același rezultat. Consecința: în 1941, când a apărut celebra lui *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, Cella Serghi nu apare nici măcar la indicele de nume! Iar Anișoarei Odeanu, ca să dau un singur exemplu, i se dedică un subcapitol!

Refăcând sondajul lui Călinescu, intru uneori în librării și întreb dacă au o carte de Ilie Rad, *Cum se scrie un text științific*. „Nu, nu mai avem de mult!” „Dar Umberto Eco *Cum se face o teză de licență*?” După verificarea de rigoare în calculator, tânăra din fața mea îmi spune: „Pe asta o avem!”

În felul acesta, ușor anecdotic, revenim la întrebarea pusă chiar din primele alineate ale acestor note: Ce citim? Îl preferăm pe Ilie Rad sau îi dăm prioritate lui Umberto Eco? Sau, poate, este irelevantă o asemenea abordare a problemei?

Am văzut relativ recent un top al cărților lecturate timp de un an, un sondaj, așa cum l-au numit autorii, realizat la o bibliotecă din Chișinău.

Ei bine, cu două excepții neglijabile, topul reprezenta un fel de *Maculatură Babel*, potrivit expresiei plastice brevetată de colegul Adrian Ciubotaru. Clasamentul în cauză scliffea de atâta impostură literară. Înțeleg că lista a fost alcătuită în baza unor chestionare completate de vizitatorii bibliotecii, dar mai înțeleg că tinerele victime au fost îndrumate de *cineva* să citească anume *această* maculatură!

Probabil că de Ziua Națională a Lecturii (avem nevoie de 365 de astfel de Zile pe an!) ar trebui să ne preocupe nu atât numărul mic de cititori, cât calitatea percepției lor estetice, ca să zic așa. Nu atât chestionarele și topurile realizate de bibliotecari, cât competența și bagajul de lecturi al *sfătuitorilor*. Ei ar trebui să le vorbească cititorilor despre valoare și nonvaloare literară. Or, această sarcină nu este una dintre cele mai ușoare. Ce să-i răspunzi elevului care te întreabă de ce despre Paulo Coelho se zice că scrie superficial? Brazilianul doar e tradus în toate limbile lumii și este editat în tiraje impresionante! Și de ce Llosa e bun? Doar din considerentul că a luat premiul Nobel? Chiar să tragă atât de mult acest premiu controversat? De ce ar trebui să prefere dificilul roman *Conversație la Catedrală* în defavoarea *Veronica s-a hotărât să moară*, un volumaș care se citește ușor? Oare nu spunea bătrânul cronicar că cetitul e o zăbavă frumoasă, plăcută adică?

Nu cred că există un răspuns direct și simplu la întrebări atât de grele. Dacă *cineva* ar îndrăzni să-l formuleze, asta ar însemna o echi-valare cu o propagandă literară. Doar lecturile intense și regulate ar putea risipi ceața. Doar asimilarea curajoasă a operelor literare – bune și mai puțin bune la prima etapă – ne va ajuta să nu mai rătăcim prin întortocheata lume a romanului. Nu cred să existe alte rețete de înțelegere a cărții decât a o citi. Chiar dacă se opune asimilării imediate.

Cu toții suntem aidoma *Stalker*-ului tarkovskian: pentru a însuși itinerarul sofisticat e nevoie de cât mai multe drumeții. Periculoase, dar palpitate.

Ziua Națională a Lecturii la Chișinău

Lilia CALANCEA,
scriitoare

Cum vedeți o Zi Națională a Lecturii (aproape) perfectă? Voi răspunde la această întrebare în calitate de copil crescut în bibliotecă (mama fiind bibliotecară), dar și în calitate de scriitoare.

Promovarea cât mai timpurie e foarte importantă (poate cu o săptămână, sau chiar două, înainte de ziua stabilită) la posturile naționale TV, dar și pe rețelele sociale (inclusiv TikTok, pentru că e vorba de copii și adolescenți). Cu afișe/bannere simple, dar atractive, în care cuvintele *carte/lectură/scriitori* să fie cuvintele-cheie și scoase în prim-plan. Timpul acesta (preaviz) este foarte important, timp în care oamenii încep să-și pună întrebări: ce înseamnă ziua aceasta? cine organizează? unde? când? cine vine? ce scriitori noi? ce cărți noi? ce edituri? E important să se vorbească cât mai mult despre ziua această specială, de sărbătoare, care presupune întâlnirea cu cartea, cu biblioteca și cu scriitorii, față în față.

Prezentarea programului Zilei Naționale a Lecturii, cu acces cât mai larg, pe internet, dar imprimat și pe suport fizic, la intrarea în bibliotecă, pentru ca oamenii să-și noteze în agendă ora disponibilă pe care o pot petrece la bibliotecă. Mai ales ar fi bine ca profesorii de limbă și literatură română din liceele capitalei (sau de oriunde) să-și poată planifica o oră-două la un eveniment cu scriitorul preferat (ales de elevi) în cadrul Zilei Lecturii. Copiii preferă să iasă din pereții instituției, să comunice între ei, dar și cu adulții din domeniul cărții.

Ar fi bine ca *partea oficială* a ceremoniei de deschidere să fie cât mai *scurtă*, atenția mutată pe carte, cititor, bibliotecar și scriitor.

Pregătirea vitrinelor în spațiul din holul bibliotecilor, cu accesul cât mai larg, mai ales la cărțile de la editurile românești: *Polirom, Humanitas, Paralela 45* etc., ar atrage atenția și interesul elevilor; pentru că vitrinele înseamnă coperti noi, autori noi (printre care și basarabeni, autori consacrați sau pe cale să devină: Liliana Corobca, Dumitru Cru-du, Vasile Ernu, Iulian Ciocan, Lilia Calancea, Diana Iepure etc.)

Abordarea tematicilor istorice, cele care nu s-au predat în școală sau foarte superficial/fals prezentate în manuale de istorie: cel de-al Doilea Război Mondial, deportările, colectivizarea, holocaustul, regimul sovietic etc. Prezentarea romanelor/lucrărilor artistice pe aceleași subiecte. Întâlniri și discuții cu autorii care au scris pe teme prezentate.

Întâlnirea scriitorilor cu profesorii, mai ales cu cei care predau istorie și limba româna, dar și cu cei pasionați de subiecte ce țin de istoria/memoria/limba neamului. Discuții, dezbateri despre felul în care le vorbim elevilor pe teme delicate, de ce este important să-i facem să gândească critic, să pună întrebări pentru a cerceta o temă istorică, cum să nu exageram cu sentimentul de victimizare/complexul de inferioritate, ce presupune înlăturarea responsabilităților și a motivației de a crește, de a gândi, de a asuma niște adevăruri istorice mai puțin glorioase, de a acționa, de a schimba și de a se vindeca de niște traume colective. Să fim atenți la faptul cum le cultivăm simțul patriotismului, fără a le inocula ura față de alte popoare. Patriotismul nu constă doar în tricolor și cântece patriotice, de sărbătoare, ci demnitate, muncă, toleranță, înțelegere, civilizație, într-un cuvânt, calități ce se cultivă prin multă LECTURĂ de calitate și prin interesul față de istoria și memoria colectivă a poporului.

Nu doar poveștile/cântecele lirice/populare formează personalitatea, dar și adevărurile mai tranșante legate de popor. Basarabia e plină de povești mai puțin frumoase, dar extrem de necesare pentru vindicarea unor răni, conștientizarea și asumarea unor adevăruri, transmiterea unor valori pe cale de dispariție, legate de credință, sărbători religioase, tradiții legate de casă, educație, gospodărie (broderia, țesutul, coacerea pâinii, rețete culinare specifice diferitor zone geografice din Republica Moldova și România).

Cât mai variate întâlniri organizate fizic sau pe Zoom cu scriitori noi sau scriitori pe care abonații bibliotecii doresc să-i întâlnească (poate fi făcut un sondaj printre cei mai activi vizitatori ai bibliotecii: *Ce scriitor ai dori să întâlnești?*).

Ar fi binevenit un *panel aparte de discuții despre rolul femeilor* în literatura română contemporană. Despre necesitatea promovării literaturii scrise de femei. Discuții în jurul premiilor literare feministe, ca de exemplu Premiul *Sofia Nădejde*, ajuns la a cincea ediție, printre nominalizări fiind și cărțile autoarelor din Republica Moldova (scriitoare basarabence: Valentina Scerbani, Paula Erizanu, Lilia Calancea, Sașa Zare)

În librăriile din România (ex. *Cărturești Carusel, Verona, Libris.ro* etc.) există raftul dedicat cărților nominalizate la acest Premiu, care poate fi o idee pentru bibliotecile din Republica Moldova. Astfel încurajăm din școală/liceu/universitate elevele/studentele care doresc să scrie și să-și construiască o carieră literară.

Ziua Națională a Lecturii mai înseamnă emoții legate de o surpriză, bunăoară o tombolă la sfârșitul activităților, din care se vor extrage câțiva norocoși ce vor primi în dar cărți cu autografe de la scriitori. Nu cunosc o bucurie mai mare decât să revin acasă cu o carte semnată de un scriitor/scriitoare. Pentru că din propria experiență știu că o carte poate schimba un destin. Iar un destin ar putea schimba o generație întreagă.

Ziua Națională a Lecturii în Republica Moldova

Vitalie CIOBANU,
scriitor, eseist, critic literar
și publicist

La câte sărbători avem în Republica Moldova, sunteți în drept să vă întrebați la ce bun încă una, „națională”? Dar nu e o sărbătoare oricare. Ziua Națională a Lecturii e fără defilări fastuoase, fără care alegorice, fără concerte în PMAN. Ziua Națională a Lecturii celebrează cultura înaltă și cartea, creația, imaginația artistică, inspirația, fantezia, visul și pasiunea pentru zbor.

Orice om e născut să zboare, dar nu oricine își descoperă și dezvoltă această aptitudine. Vorbim despre zborul minții, despre puterea spiritului.

De ce citim, de ce avem această pasiune?

Spune marele scriitor Mario Vargas Llosa că trăiești atâtea vieți câte cărți ai citit. Lectura te face să călătorești în lumi nemaivăzute, să cucerești piscuri semețe, să pleci în aventuri pe mări și oceane, să navighezi în spațiul cosmic alături de personajele cărților îndrăgite, să le împărtășești bucuriile, angoasele, entuziasmul și uimirea în fața tainelor Universului.

Marii scriitori au chestionat cu acuitate condiția umană, dilemele, sfâșierile prin care trece un om la o cotitură a destinului sau în anumite momente dramatice ale istoriei. De aceea cărțile, lectura sunt și o *cale a cunoașterii*, pe care au străbătut-o autorii, cei ce le-au scris, pentru ca noi, cititorii, să avem mai multe repere și soluții pe drumul vieții noastre și al desăvârșirii de sine.

O carte e un zăcământ prețios ce așteaptă să fie descoperit. O șansă pe care o poți valorifica doar deschizând cartea, altfel comorile ei vor

rămâne ferecate, necunoscute, inutilizabile. Ar trebui să vorbim cu seriozitate despre tristețea cărților necitite, despre „dorul” lor de cititori.

Lectura, actul lecturii e o ieșire din contingent, o rupere de lume, dar nu pentru a te înstrăina de ea, ci pentru a o regăsi mai bogată în culori, mai încărcată de sensuri, irigată de sensibilitatea autorului, dezvăluită, „dezvrăjită” de talentul și măiestria sa literară.

Din nefericire, nu toți oamenii citesc, nu toți oamenii înțeleg și prețuiesc cartea și foloasele ei.

Mai ales la noi, în Republica Moldova, unde limba și cultura română au mult de recuperat după decenii de deznaționalizare sovietică, de rătăcire identitară.

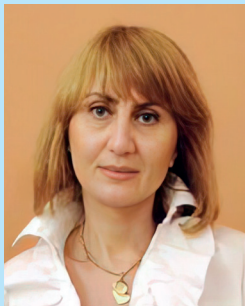
Ziua Națională a Lecturii nu e doar despre importanța și necesitatea cititului. Onorăm în această zi munca oamenilor cărții – scriitorii, bibliotecarii, librarii, profesorii – pe intelectualii culturii scrise, în general, pe oamenii care slujesc și prețuiesc cartea.

Am dori ca Ziua Națională a Lecturii în Republica Moldova să fie la fel de respectată precum Ziua Limbii Române, cu care este organic înrudită, dar să nu rămână izolată, circumscrisă exclusiv datei de 14 februarie, cum avem de multe ori senzația la 31 august, când auzim imnuri și dedicații Limbii Române – Limbii Materne, pe care mulți concetățeni ai noștri o vorbesc stâlcit, neglijent, macaronic, jignind-o de fapt.

Am dori ca Ziua Națională a Lecturii să adune la un loc scriitori și public – în biblioteci, la uniunile de creație, în aule universitare și în licee –, întâlniri la care să se citească din literatura română și universală, clasică și contemporană, inclusiv din autori basarabeni din toate generațiile, să avem dialoguri, lansări ale ultimelor apariții editoriale, dezbateri pe marginea problemelor culturii naționale, asupra calității manualelor și modului de predare a literaturii în școală, dezbateri despre canonul estetic și despre nevoia revizuirii lui critice, despre integrarea și sincronizarea literaturii române de pe cele două maluri ale Prutului și din diaspora, despre traducerea și promovarea scriitorilor basarabeni în străinătate.

Avem nevoie de Ziua Națională a Lecturii pentru a apăra statutul cărții în concurență cu noile tehnologii, cele care acaparează tot mai mult timpul și atenția tinerilor generații. *Civilizația cărții și civilizația imaginii* pot coexista armonios, dacă vom reafirma energic și consecvent rolul și importanța lecturii în formarea spirituală a omului modern.

A citi pentru a schimba lumea

Tatiana CIOCOI,
doctor habilitat în filologie,
profesoară de literatură italiană
și universală, conferențiar universitar

Despre frumusețea, rosturile, plăcerea, utilitatea practică și chiar virtuțile curative ale lecturii au disertat mai toți scriitorii din trecut și din prezent. Ca orice experiență umană, eminentemente subiectivă și vulnerabilă, mereu amenințată de brutalitatea sau indiferența istoriei, de la fanatismul religios, intoleranța obscurantistă, conformismul burghez, cenzura regimurilor dictatoriale și până la distopia „societății fără hârtie” a lui Bill Gates, cartea și lectura au avut nevoie mereu de un omagiu adus culturii spiritului, care le-ar reconfirma, de fiecare dată, statutul și valoarea în societate. Savante, umoristice, erudite, subversive, anecdotice, pasionale sau îndrăgostite, discursurile despre lectură formează o cronică fascinantă despre existența umană în compania cărților, prin cărți sau datorită lor. Cei care, printr-o fericită întâmplare din viața lor, descoperă gustul lecturii, datorat puterii imersive a unui text, prezenței familiare a bibliotecii sau pasiunii contagioase a profesorului, se pot bucura de apartenența la acest „soi de autobiografie comună pentru acel trib de prieteni care este confreria cititorilor”, cum ne asigură Annie François într-o remarcabilă carte (*Bouquiner: Auto-biobibliographie*) despre invazia literaturii în viața noastră „domestică, amoroasă, familială, amicală și profesională”. Lectura este, astfel, o posibilitate „de a purta o conversație cu cei mai de seamă oameni ai secolelor trecute” (René Descartes), o cale „de a deveni mai buni și mai fortificați” (Mircea Eliade), o cetate ridicată împotriva „noilor forme de iluzionare, intoleranță și barbarie produse de societate” (George Steiner), o „neîncetată căutare a cunoașterii lumii și a sinelui” (Alain Trouvé), „o formă a fericirii” (Jorge Luis Borges), „un antidot eficace

împotriva obscurantismului” (Umberto Eco), o „evadare din marea solitudine a vieții” (Jean Mambrino), la limită, lectura poate fi însăși viața, „o viață mai puțin frivolă, mai durabilă, mai orgolioasă, mai puțin deșartă” (Charles Dantzig).

Lectura poate fi toate acestea și încă multe altele, căci felul în care cartea pătrunde în viața fiecăruia dintre noi, producând miracolul înțelegerii unei gândiri străine, este profund individual și irepetabil, ca o istorie de dragoste sau de prietenie. Marcel Proust, care a proiectat în imaginea personajului său din *În căutarea timpului pierdut* ultimul mare cititor din secolul al XX-lea și primul cititor hiperconștient de aliajul primordial între lectură și luciditatea critică, ne-a prevenit însă despre primejdiile acestei „iubiri”, pe care poezii și „cărțile frumoase” în general, o trezesc în sufletele noastre. „Înțelepciunea noastră începe acolo unde sfârșește înțelepciunea autorului” –, spune Proust în prefața scrisă pentru traducerea conferințelor lui John Ruskin (*Sesam și crinii*), publicată ulterior ca text independent cu titlul *Sur la lecture* și reprodusă, parțial, în eseul *Zile de lectură*, apărut în limba română grație neobositei pasiuni a Irinei Mavrodin pentru opera proustiană. Acest eseu, care este un elogiu al lecturii și al plăcerii solitare pe care o reclamă, ne atrage atenția asupra faptului că rolul principal al lecturii este acela de a „stimula” viața noastră spirituală, de a ne „spori inteligența și puterea sensibilității”, pe scurt, de a servi drept sursă de inspirație pentru propria noastră creativitate. Cărțile nu ne pot da răspunsurile pe care le așteptăm de la ele, pentru că menirea lor nu este de a ne arăta adevărul, ci de a ne incita să-l vedem singuri. Așadar, o primă exigență solicitată cititorului este capacitatea gândirii critice. În limbajul magnific și eficace al lui Proust, virtuțile și limitele lecturii sună astfel: „Atâta vreme cât lectura este pentru noi acel îndemn ale cărui chei magice ne deschid înlăuntrul nostru poarta unor lăcașuri unde altfel n-am fi știut să pătrundem, rolul ei în viața noastră este salutar. El devine, dimpotrivă, primejdios, când, în loc să ne trezească la viața personală a spiritului, lectura tinde să i se substituie, când adevărul nu ne mai apare ca un ideal pe care nu-l putem realiza decât prin progresul intim al gândirii noastre și prin strădania inimii noastre, ci ca un lucru material, depus între foile cărților precum o miere gata preparată de ceilalți și pe care nu trebuie decât să ne ostenim să o luăm de pe rafturile bibliotecilor și să o degustăm apoi pasiv, într-o desăvârșită tihnă a trupului și a minții” (Proust, 2005: 41).

Universul romanului proustian afirmă idealul intelectual al locuirii printre cărți: toate personajele sale – servitori, copii, părinți, buneii, artiști, medici, generali, poștași și florărese – citesc și găsesc absolut firesc să se exprime în citate, ori să formuleze o judecată estetică. Știm bine însă că idealul arareori concordă cu realitatea. Cazul scriitoarei franceze Annie Ernaux, distinsă în 2022 cu Premiul Nobel pentru literatură, este exemplar și simptomatic pentru conflictele normative ale lumii contemporane. Provenită dintr-un mediu popular, din „oameni simpli”, cum sunt denumiți pretutindeni cei care nu aparțin elitei politice, financiare sau culturale, Annie Ernaux își resimte propria ascensiune socială, datorată educației, studiilor universitare și lecturii, drept o „pătrundere prin efracție” în marea cultură universală și printre reprezentanții „nativi” ai acesteia. Dure, deranjante, implacabile, incisive, romanele ei „auto-socio-biografice” dau voce acelei lumi sociale „excluse din reprezentare”, acelei lumi, pentru care bibliotecile, cărțile, muzica clasică, tablourile, franceza elegantă sau regulile gramaticale sunt atributele „mâinilor albe” ale privilegiaților înnăscuți. Străbătut de „o durere fără nume, un amestec de culpabilitate, neînțelegere și revoltă” (Ernaux, 2011:32), romanul *La place* reconstruiește exact „locul” său de origine, „în sărăcie sau un pic de-asupra ei”, figura mucalită a tatălui, visul și eforturile lui de a o propulsa în „lumea bună”, jena față de acest părinte muncitor „care nu citea”, dar avea „maniere fruste, așa ca în romane”, peste care se suprapune explorarea realității aparent insignifiante și total ignorate a „lumii dominațiilor”, din care scriitoarea a reușit să „imigreze”, dar care nu a încetat să existe. Într-un dialog cu scriitorul Frédéric-Yves Jeannet, Annie Ernaux punctează, în mod remarcabil, rolul cărților și al lecturii în ordinea valorilor și a necesităților diverselor clase sociale, precum și potențialul strategic al lecturii de a transgresa această ordine simbolică prestabilită: „Amprenta cărților citite asupra imaginarului, asupra achiziției limbajului scris, asupra dorințelor, valorilor, sexualității mele, mi se pare imensă. Cu adevărat, eu am căutat totul în lectură. [...] Privind în urmă, îmi dau seama în ce măsură eram cufundată – așa cum nu era niciun student dintre cei pe care-i știam – în ceea ce, pe atunci, îmi părea o altă lume, de o superioritate absolută, cea a esențelor, la care doream să acced și eu prin scriitură. [...] Începând cu 1972, existența mea ajunsese în punctul în care proiectul meu de a scrie devenise o chestiune de supraviețuire, ceva de făcut cu orice preț. Cu conștiința orgolioasă că despre aceasta n-a mai scris nimeni până la mine. Pentru că, am mai spus-o – pe scurt, trece-

rea, prin studii, din lumea dominațiilor în lumea dominantă – nu am mai întâlnit-o exprimată în literatură așa cum o simțeam eu” (Ernaux, 2011: 76-79). Proiectul ei de scriitură „revelatoare”, „dezvrăjită”, „transformatoare” și „eliberatoare”, care distruge toate cutumele și tabuurile existente despre subiectele reprezentabile în literatură, obligând societatea franceză să se privească într-o oglindă nedeformată estetic, s-a dovedit a fi indigerabil pentru elita intelectuală franceză. Triplu stigmatizată – ca femeie, ca scriitoare și ca origine socială –, denigrată și atacată public atât de elita educată de extrema dreaptă, cât și de intelectualii angajați de extrema stângă (3), învinuită de „wokism” (termen intrat în uzul comun în 2022, după publicarea eseului *Capitalisme woke* al lui Anne de Guigné, desemnând proiectul revanșist al intelectualilor de stânga proveniți din minoritățile oprimate) și de „islamogauchism”, Annie Ernaux este prima scriitoare franceză pe care Franța o renegă, dimpreună cu prestigiosul ei trofeu.

Ce alt elogiu mai mare al cărții și al lecturii decât această prigonie medievală a unei scriitoare octogenare, care a îndrăznit să-și afirme propria viziune asupra lumii cu mijloacele seculare ale literaturii? Nobelul din 2022 este un caz alarmant, care ne reamintește că „locul culturii” este, în continuare, un loc al confruntării, al luptelor pentru putere și al excluderii. Ne reamintește că, dincolo de aventura exaltantă a drepturilor și libertăților individuale, lumea este încă plină de nedreptăți, iar șansele de reușită și de autoafirmare rămân inegale. În sfârșit, ne reamintește că puterea lecturii de a forța limitele cunoașterii, de a determina o alegere sau o acțiune, de a inspira dorința de a explora alte lumi sau alte biografii personale, rămâne o putere la îndemâna oricui, cu condiția să ia o carte în mâini și să înceapă a citi. Pentru că a citi este o formă de luptă: cu sine, cu propriile constrângeri, cu propria neputință și chiar cu propriul destin.

Referințe bibliografice

1. Proust, M. Eseuri. București: RAO, 2005.
2. Ernaux. A. *L'écriture comme un couteau*. Entretien avec Frédéric-Yves Jeannet. Paris: Éditions Gallimard, 2011.
3. *Derrière la polémique autour de l'attribution du Nobel à Annie Ernaux, une histoire de luttes* [online]. [Citat 01.12.2022]. Disponibil: <https://www.slate.fr/story/234796/annie-ernaux-polemique-attribution-prix-nobel-litterature-politique>

O zi generatoare de speranță

Iurie COLESNIC,
Maestru al Literaturii

Cu mulți, mulți ani în urmă un cărturar care a fost cronicarul Miron Costin a descoperit că „Nu iese o mai dulce zăbavă decât cetitul cărților”. Și spusa lui s-a confirmat perfect până în mileniul trei, când au apărut ispitele tehnologice performante și locul cărții a început să fie substituit de cartea electronică, de rețelele de socializare. Și omenirea, făcând statistica după cărțile împrumutate la biblioteci sau cumpărate în librării, a ajuns la concluzia că contemporanul nostru citește mai puțin în comparație cu generațiile precedente.

Este o concluzie pripită și în esență neadevărată. Contemporanul nostru, care 16-18 ore stă pe rețelele de socializare, citește mai mult ca predecesorii săi, problema este alta – calitatea materialului lecturat. Impresiile vecinilor, prietenilor, colegilor expuse în văzul lumii sânt citite cu nesăț. De calitate literară, filosofică, intelectuală nu poate fi vorba, căci corespondenții de felul acesta nu garantează nicio calitate a textului propus pentru lectură. Deci problema trebuie îngustată și examinată din unghiul de vedere al lecturii literaturii de calitate, ca să fie într-adevăr „...o dulce zăbavă”.

Problema nu e numai în captarea cititorului de către noile tehnologii, ci și în felul cum reacționează cu indiferență cititorul la noile oferte sub formă de carte tradițională. Noile deschideri politice, economice, sociale au trecut în umbră scriitorul, a dispărut cultul pentru această îndeletnicire de creație. Posibilitatea de a edita liber a adus în piața de carte multă literatură scrisă din orgoliu și nu dintr-o necesitate sufletească de a se mărturisi. Mărturisirea care forma vraja literaturii adevărate. Asistăm la o inflație intelectuală, când oameni fără chemare

spirituală scot volum după volum. Sau persoane cu posibilități financiare deosebite angajează „negri literari”, care produc o literatură de nivel mediu.

Această problemă poate fi soluționată prin crearea unei caste de critici intransigenți, care să pună corect accentele, garantând calitatea produsului literar promovat. Evantaiul de recenzii laudative, fără acoperire, cu argumentare fragilă, au corupt încrederea în noile apariții editoriale, unde cărți bine scrise se pierd, se îneacă în noianul de creații mediocre.

A dispărut cultul cărții, care odinioară era propagată firesc, când în fiecare casă, chiar și cea mai modestă, exista o policioară cu o sumă de cărți. Intelectualii căutau rarități, concureau a cui bibliotecă este mai bogată și acest criteriu crea imaginea deplină a proprietarului acestui tezaur intelectual.

Astăzi nimeni nu se mai interesează de bibliotecile personale și tot mai des munți de cărți valoroase sunt depozitate lângă ghelele de gunoi. Bibliotecile personale nu mai sunt la modă...

Cât n-ar părea de straniu, problema lecturii insuficiente e legată și de dispariția cenzurii. Paradoxal, dar „descoperirea fructului interzis” forma o atitudine față de scriitorul interzis și un interes sporit de a pune mâna pe scrierea persecutată de autorități, interzisă și a o savura. E clar că nu optăm pentru introducerea cenzurii, ci pentru a găsi o cheie prin care s-ar putea genera un interes sporit față de o carte sau alta.

Bibliotecile din lipsă de fonduri nu pot procura suficiente exemplare din noile apariții, cu atât mai mult nu există fonduri pentru tirajele speciale, pe când internetul se află pe prima linie cu promovarea cărților, cu prezentarea edițiilor noi apărute.

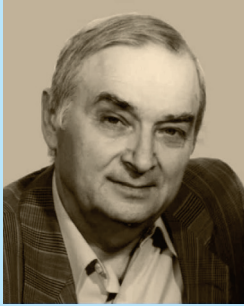
Instituirea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova este o inițiativă foarte nobile, care poate genera un interes deosebit față de carte și relansa pasiunea pentru literatura de calitate.

În felul acesta apare ocazia de-a pune accentele potrivite pe nodurile sensibile în delicata chestiune a crizei lecturii. Și ca în timp mai îndelungat să se contureze o politică permanentă și eficientă.

Ziua Națională a Lecturii trebuie să devină generatorul speranței unei noi abordări a relațiilor firave între părțile veșnicei ecuații: Cartea, Cititorul, Lectura.

Ion DRUȚĂ. Despre adevărații cititori

(spicuri din Almanahul epistolar *Despărțirea apelor*)

Ion DRUȚĂ,
scriitor, poet, dramaturg
și istoric literar

1. Este foarte greșit punctul de vedere că fiecui om care știe a citi trebuie neapărat să fie și un cititor activ al literaturii artistice, clasice sau contemporane. Nici vorbă de așa ceva. Literatura artistică, ca orice altă artă, se înțelege cu sufletul și, dacă muzica simfonică sau pictura Renașterii cer un anumit grad de pregătire pentru ca omul de azi să o poată înțelege, de ce nu admitem ca și literatura, arta cuvintelor scrise, arta metaforelor, imaginilor, sugestiilor, cere o anumită pregătire pentru a fi înțeleasă.

2. Zice undeva Dokuceaev că hrana poate fi folositoare omului numai atunci când omul mănâncă cu plăcere, gustând din plin, savurând ceea ce a pus în gură. Eu aș îndrăzni să zic că cititorul matur, adevăratul cititor (iară, într-un anumit sens, noi cu toții, de la vladică până la opincă, suntem cititori), apoi, zic eu, adevăratul cititor este acela care savurează. Participă activ cu toată firea la cele citite, iar dacă lumea plăzmuirilor plastice, lumea cuvintelor sonore nu-l atrage, devine pentru el un chin, o corvoadă, atunci, aș zice eu, și pentru arta scrisului, și chiar pentru el, ar fi mai bine să lase cartea în pace.

3. După câte am observat, adevărații cititori vin la cărțile noastre după un anumit zbucium sufletesc, vin după ce au trecut ei înșiși prin multe, vin să caute un sprijin, vin să găsească un prieten, vin să se măsoare, să se înrudească, să se sfătuie. Și, până ce băieții voștri n-au trecut prin viață, până ce nu a apărut la ei necesitatea de a se retrage pe un scurt timp și de a sta de vorbă cu o carte, până nu li se va da să înțeleagă că cititul este o unică posibilitate de a-ți lărgi orizontul vieții cu destinele altei lumi, până ce nu s-au adunat toate acestea, orice forțare nu are rost. Ba dimpotrivă. Dacă unui oarecare Boдрăngă, care cu vremea ar putea deveni un bun cititor, îi bagi cu de-a sila o carte, îi trezești un anumit reflex negativ, și el mai apoi o viață întreagă nu se va mai atinge de carte.

Organizarea lansărilor de carte

Gheorghe ERIZANU,
eseist, jurnalist, publicist,
om de afaceri, om de cultură
și scriitor

Se fac fără scaune. Din respect față de cuvinte. Ca vorbitorii să simtă în picioare fiecare cuvânt.

Fără prezidium. Din respect față de ascultători. Și ca un elementar spațiu democratic.

Cu program clar. Cine și cât timp va vorbi. Despre carte și autor. Fără incursiuni lirice în propria biografie.

Cu sesiune de autografe. O carte semnată de autor are o valoare suplimentară față de prețul de pe copertă. Și nu poate fi furată din biblioteca personală.

Lansările se fac în librării. Cartea este un produs care se cumpără. Cumpărând o carte investești în autor și în altă carte.

O lansare nu poate dura mai mult de o oră și treizeci de minute. O nuntă italiană durează patru ore.

Nimeni nu înregistrează oameni ca să vină la lansări de carte. Vine cine vrea, rămâne cine poate.

Lansările se fac fără resurse administrative.

Lansările se fac cu scriitori buni, cărți bune și public bun.

Bibliografie:

1. Gheorghe Erizanu, Vera Osoianu. Lansările de carte. Dovadă sau feedback. In: Lectura și scările: Culegere de articole. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. Chișinău: Prut Internațional: BNRM, 2020, pp. 280-284. ISBN 978-9975-54-455-9 (Prut Internațional). ISBN 978-9975-3361-9-2 (BNRM). DOI: 10.5281/zenodo.3661869 [Citat 14.12.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1081/Lectura%20c8%99i%20sc%20c4%83rile%20cu%20DOI.pdf?sequence=5&isAllowed=y>

Lectura – șantier formator în toate zilele omului

Iulian FILIP,
doctor în filologie,
scriitor și folclorist

Înălțarea în calendarul evenimentelor naționale a motivului *lectură* suplimentează și sensibilizează, motivațional, importanța formatoare a celui mai eficient și mai verificat echipament – cartea. Ambalajul sărbătoreț al Zilei Lecturii poate genera concursuri și evenimente cărturărești, în care cititori de diferită pregătire ar înțelege mai limpede posibilitatea accederii la propriul șantier formator, unde – prin lectură – cititorul s-ar construi, s-ar cizela, s-ar fortifica, s-ar modela. Cărțile oferă oglinzi miraculoase cititorului, în care acesta să-și urmărească devenirea. În tradiționalele, fireștile parteneriate – scriitori, bibliotecari, pedagogi, editori, părinți – Ziua Lecturii e o provocare de creativitate, care poate oferi accentul declanșator al Programului Național *LecturaCentral...*

Nu doar factor formator este ori poate fi lectura. Am răspuns repetat la această întrebare stereotipă: ce înseamnă pentru mine lectura? Acum cred că furnizez pentru întâia oară un paralelism neordinar, pe care nu-l puteam oferi înainte de a nimeri în spital. *Covidul* mi-a oferit experiența primului spital din viață. Constatam că toate testările, măsurările, controalele, procedurile sunt concentrate în prima jumătate a zilei. Mai constatam că medicii, surorile medicale îmi explicau, mă întrebau, mă antrenau într-un dialog permanent de inițiere a ce mi se întâmplă, determinându-mă să înțeleg și să mă încred că aceasta-i calea de ieșire la mal (din spital adică). Atât de sincer m-am aliat eforturilor *aripașilor imaculați* (astfel am numit într-o poezie personalul de la Spi-

talul *Sfânta Treime*), încât a doua jumătate de zi și o bucată de noapte îmi testam starea mea de spirit prin ceea ce e modul meu de viață – prin lectură și scris. Cunoșteam mărturiile unor colegi scriitori despre simptomele mai *cărturare* ale virusului: că nu se mai pot concentra la citit, la scris... Nici nu e nevoie să insist prea mult – ceea ce citeam și scriam (inclusiv pentru rubrica mea din săptămânalul „Literatura și Arta” *Vorbitul de bine la români*) postam pe rețelele de socializare, co-mu-ni-cam. Comunicarea constituie, pentru mine, o terapie ireproșabilă, iar lectura e o comunicare *în mai multe ite* cu lumi și personaje, și timpuri, și spații, și situații de diferită tensiune. Comunicarea prin lectură stimulează, sensibilizează, sublimează comunicarea cu sine, iar în consecință conduce la o cunoaștere mai temeinică a insului pe care-l tot citești în fiecare zi în oglindă – și aceasta-i o lectură, de care nu te mai saturezi... Spitalul e o carte larg deschisă, în care viața și moartea se citesc frontal, la scenă deschisă, în fiecare zi, iar, pe frontieră, *aripații imaculați* îți sunt niște călăuze, niște bibliotecari eficienți, care nu tănuiesc (nu pot tănuii) configurarea câmpului de luptă și statutul de luptător al fiecărui pacient. Mă testau medicii, dar eram cu ochii pe mine și eu, citindu-mă, urmărindu-mă *cum citesc* în acest câmp de luptă, constatând că respir aproape din tot pieptul și că citesc precum citesc și acasă ori unde mi-i drag să citesc. În fiecare dimineață, la ora 3 (ora Îngerului, îmi zicea nănășica despre aceste deșteptări cu noaptea în cap), mă trezeam pentru incredibile momente poetice și meditații, ca la o adevărată casă de creație.

Lectura e formatoare de oameni deosebiți. Lectura e salvatoare în situații greu de suportat. Văd mai bine decât aud, dar mă rog să am vedere până la capăt și cărțile mai captivante dintre cărțile necitite, dar și câteva pentru recitare. Mi-a plăcut că pentru culegerea de comunicări după nu mai știu care Conferință de totalizare a Programului Național *LecturaCentral* alcătuitoarii au ales un catren de al meu cu acest motiv: „Când viața-i aproape trăită,/ iar nota, păcat, neplătită,/ o carte-ntre cărți necitită/ îți face plecare măhnită”.

Nu-mi imaginez o zi fără a citi...

Claudia PARTOLE,
poetă, prozatoare, eseistă,
autoare de piese și jurnalistă

Nu exagerez, dar așa e: mi-ar fi pustie ziua, iar timpul mi-ar trece fără a-mi lăsa un autograf. Din acest motiv consider semnificativă Ziua Națională a Lecturii. Așa cum e ziua de naștere a fiecăruia, când toți care te cunosc își îndreaptă gândul bun și urările spre tine; precum e Ziua Limbii Române, sărbătorită la nivel național și care, la începuturi, mi-a trezit nedumerire: de ce să fie omagiată o dată în an Ziua Limbii, pe care o vorbim zilnic!? S-ar cuveni în fiecare zi să ne bucurăm și s-o îmbogățim cu dragostea și prețuirea noastră. Dar... e bine! În această zi, chiar și cine uită de valoarea și necesitatea limbii materne, își amintește și meditează, fie și doar o clipă. Asta i se întâmplă și Zilei Naționale a Lecturii. E o provocare și nu doar: prin evenimentele organizate în această zi se produce o învioreare în societate. Am asistat și eu la câteva asemenea lecturi colective cu adulți și copii (în cadrul Zilei Internaționale a Cititului Împreună). Mi s-a părut frumos, neobișnuit, inedit! M-am simțit bine. Citind alături de cineva, ai senzația conectării la o rețea prin care se extinde tot ce e sublim și benefic; simți cum se răspândesc propriile vibrații, contaminându-i și pe alții cu dragostea ta față de Cuvânt și Carte. Am retrăit la aceste întâlniri emoția din copilărie, când mama ne citea, iar noi, copiii, ascultam curioși întâmplările personajelor...

Lectura, de fapt, nu poate fi o pasiune a unei vârste sau categorii sociale, ea este plăcerea pe care o poate avea oricine, în aceeași măsură, fie copil, fie adult, fie om de stat sau simplu cetățean. Pentru că e, înainte de toate, revelația și bucuria pe care, precum am mai zis, oricine și-o poate permite (gratuit!). Prin cititul cărților se ajunge la cunoaș-

terea de sine. Dar e știut și demonstrat impactul lecturii zilnice asupra memoriei omului. Cunoscutul neurolog român Vlad Ciurea susține că cititul menține creierul uman într-o formă a „întineririi”, încetinindu-i astfel fireasca „îmbătrânire”. Lectura fiind sursa permanentă și utilă de îmbogățire a spiritului nostru cu noi și noi informații. Ca scriitor, doresc ca toată lumea să aibă plăcerea cititului. Cât de puțin, dar s-o facă zilnic. Să caute și să-și găsească scriitorul cu personajele care îi aduc răspunsul dorit, să descopere cartea mult râvnită, care să-i inspire încredere și dragoste de viață și de lume. Iar Ziua Lecturii, pentru mine, pentru colegii mei, să fie un fel de sărbătoare-clacă, care să provoace prin prezența noastră dragostea față de carte, lărgind astfel cercul cititorilor pasionați. Pe noi, acei care știm ce înseamnă să scrii, să fie și o motivație întru a afla interesele și doleanțele publicului. Firește, minunat ar fi ca asemenea activități să se întâmple nu doar în această zi și nu doar pentru a ne pune în valoare propriile creații. Să venim la bibliotecă sau în instituțiile de învățământ (dar și oriunde), cu cărțile dragi, care ne-au format și ne-au ajutat să creștem. Să citim din ele...

O altă idee ar fi, să fie organizate lecturi cu mămicile (în această zi!), ca dânsese, mai apoi, să le citească copiilor, să transforme pasiunea proprie într-un ritual de familie...

Mă bucur, după fiecare întâlnire cu cititorii, când aflu că am „convertit” pe cineva să-și facă tabiet zilnic din cititul cărților și să-și croiască drum bătătorit spre bibliotecă. Aici este spațiul unde întotdeauna m-am simțit confortabil. Aici am descoperit, cândva, demult, miracolul lecturii și de atunci păstrez ca ceva sfânt această stare de întâlnire cu tot ce poate fi frumos și durabil...

Talentul cititorului și arta cărții

Ivan PILCHIN,
poet, traducător,
vicepreședinte al Uniunii
Scriitorilor din Moldova

Orice pledoarie pentru lectură este, în esență, o pledoarie pentru cultura umanistă și pentru valorile civilizației umane. Mă gândesc, în acest sens, adesea la umaniștii europeni, pentru care spațiul cărților, al bibliotecii sau al atelierului tipografic a fost nu doar și nu atât o necesitate în îndeletnicirile lor intelectuale sau un instrumentar de cultivare a unor idei, cât un spațiu de rezistență existențială, o insulă aproape utopică a libertății de gândire și de comunicare, de modelare și de redescoperire a omului și a lumii.

Astăzi, după mai mult de jumătate de mileniu de la inventarea tiparului, idealul utopic al cărții sau al bibliotecii, care ne-ar fâgădui libertate sau eliberare, speranță sau împăcare, lumină sau iluminare, înțelegere sau înțelepciune – acest ideal încă ne mai face să credem în forța salvatoare a cărții, a bibliotecii și a lecturii. Și totuși e doar un pas aici până a face din carte un fetiș aproape de cult, din bibliotecă – un sanctuar, din lectura obligatorie – un exercițiu dogmatic. Oare a scăzut cantitatea violenței și a barbariei în lume odată cu sporirea numărului de cărți? Oare nu ne iluzionăm, nu ne clădim din cărți turnuri de fildeș sau niște capsule de salvare, nu ne creăm din ele un substitut al lucrurilor reale sau dorite? Oare nu au citit oamenii răi cărți bune sau nu au fost nevoiți oamenii buni să citească și ei cărți care au mizat pe falsificare sau manipulare? Realitatea istorică ne spune că, de multe ori, așa a fost. Și tocmai, pentru că este așa, cu atât mai miraculoasă pare capacitatea oamenilor, oricât de fragili ar fi ei, în timpul sau după provocări și crize globale, de a găsi forțe noi și de a se reinventa, inclusiv prin scris și prin cititul cărților, oricât de fragile ar fi și ele.

Primul lucru, indispensabil unui act de lectură, este, cred, conștientizarea ideii de carte ca fapt al culturii, ca verigă în circulația și comunicarea ideilor, ca depozitar al memoriei și experienței umane. Mă refer aici, mai ales, la lectura cărților în forma lor așa-zis tradițională, care, prin însăși existența lor fizică de cele mai multe ori sunt un produs estetic, în care textul nu doar se materializează odată ce este tipărit cu cerneală pe foaia imaculată de hârtie, ci își capătă valențe de sens prin felul în care este plasat în pagină, prin felul în care comunică cu celelalte elemente de design grafic al cărții. Sunt convins că doar lectura cărților ca operă de artă – atât în sensul profunzimii cognitive sau stilistice, cât și grafice și tipografice – poate să devină o necesitate durabilă, o pasiune sau, mai degrabă, o parte indispensabilă devenirii, comunicării și afirmării umane. Aceasta, totodată, îi asigură unei cărți și forța ei de rezistență – forța care reiese din dorința tuturor celor care au lucrat la ea să atingă ceea ce am putea numi perfecțiunea.

Printr-un exercițiu al imaginației, am încercat, la un moment dat, să compar universul cărților – tuturor cărților care există sau care au existat vreodată în lume – cu structura sau arhitectura creierului uman. Fiecare carte în acest univers poate fi asemuită unui neuron care, unit cu celelalte (prin legături de natură diferită – tematice, ideatice, imagologice, hiper- sau intertextuale etc.), face parte dintr-un cluster sau o rețea neuronală, altfel zis – dintr-un corpus de cărți sau texte menite să asigure vitalitatea, conștiința de sine, memoria unui fenomen care e mai mult decât organismul comun al speciei umane. Universul cărților este, în esență, sistemul nervos sau echivalentul mintal a ceea ce putem, cred, defini doar foarte general – fenomenul vieții sau, mai simplu, viața care se conștientizează pe sine, care își caută și își surprinde chipul în mii de pagini-oglinzi de hârtie.

Care ar fi, m-am întrebat, locul omului în acest *imaginarium* bibliosofic? Continuând analogia, am presupus că omul asigură, în cadrul acestui mega-creier abstract, conexiunile necesare dintre cărțile-neuroni. Această conexiune, acest impuls electric sau spiritual, garantează circulația datelor și a informației, crearea sensurilor și a valorilor, unirea minților umane pentru ca viața, în ultimă instanță, să nu să-și oprească parcursul său. Cu alte cuvinte, promovând lectura, citind cărțile, perpetuând cultura cărții, facem posibilă interconectarea ideilor, datelor, destinelor umane, epocilor istorice, spațiilor geografice și culturale.

Cărțile omenirii, ca și lumea obiectelor create de oameni, reflectă dinamica rațiunii și a sensibilității umane, tot așa cum o bibliotecă personală poate fi privită ca o replică materializată a felului de a fi și de a gândi a celui care o adună. În acest sens, un adevărat patrimoniu cultural poate fi considerat un posibil registru care ar îngloba listele cărților care au fost citite ori s-au aflat în posesia unor oameni de cultură, intelectuali, oameni ai cetății etc. Cu siguranță, aș cunoaște lucruri mult mai subtile și mai nuanțate, să zicem, din istoria îndepărtată a familiei mele, dacă aș cunoaște cărțile pe care le-au citit predecesorii mei sau cărțile care le-au alcătuit biblioteca personală. Le-aș afla, astfel, un posibil portret spiritual și mental. Un asemenea portret posibil îl poate lăsa fiecare dintre noi, citind și comunicând despre cele citite.

Cărțile de poezie, ficțiune, nonficțiune sau dramaturgie reprezintă pentru mine o planetă aparte. Fiecare literatură națională prefer uneori să o privesc ca pe un continent separat, iar fiecare autor – ca pe un oraș, în care pot trăi mai mult timp sau în care pot, eventual, să nu ajung niciodată. Și asta fără să socotesc cărțile de filosofie, istorie, psihologie, artă etc. Lectura, astfel, se transformă într-o modalitate de a călători, de a cunoaște lumea și oamenii, de a empatiza și de a se solidariza cu cineva.

Existența unui cititor este, cred, o existență asumată, o devenire și un parcurs plin de căutări (inclusiv de sine), angajamente, slujire unor idei sau idealuri. Astfel, atât discernământul lecturii, cât și talentul de a fi cititor, alături de arta celui care scrie, s-ar putea contopi într-o Operă (posibilă doar prin actul lecturii), Opera ar putea da naștere unui anumit fel de a fi, iar felul de a fi – unui destin.

Ziua Națională a Lecturii sau rutina cititului ca necesitate

Maria PILCHIN,
scriitoare, critic literar,
publicistă, cercetătoare

Ziua Națională a Lecturii este o sărbătoare necesară, doar că utilitatea ei este, în primul rând, una de aducere aminte, e o zi, un prilej de a ieși în spațiul public și de a trage alarma, de a aminti faptul că lectura nu trebuie să aibă o dimensiune festivă, ci una rutinară, de zi cu zi. Căci lectura e o nevoie zilnică și anume această nevoie trebuie sărbătorită de Ziua Națională a Lecturii, nu procesul în sine, care se produce tot anul.

O cultură a lecturii există doar acolo unde cartea e o imanență culturală, educațională, comunicațională. Cultura lecturii presupune un set de atitudini, competențe și abilități umane de a citi inițial fluent un text și de a-l înțelege, a-l interpreta, pentru a formula ulterior idei marcate de un spirit critic, inovativ și creativ.

M-am gândit să insist în această pledoarie a mea pe un tip de lectură specifică, unul uitat, de multe ori ignorat. Cred că mulți vor vorbi despre beneficiile cititului de beletristică, de cărți motivaționale. Și le dau dreptate, e vorba de o lectură plăcută și formativă. Eu însă voi rămâne în nișa cărții științifice și a celei de popularizare a științei, raft care va fi ignorat, cu siguranță, și de această dată. Doar că eu voi insista pe o promovare digitală a acestor texte.

De ce mai este nevoie de promovat lectura electronică a textelor științifice?

Insist pe formatul digital/electronic, așa cum multă lume citește articole științifice pe tablete, laptopuri, chiar și telefoane mobile, mer-

gând în transportul public. Acest model trebuie să fie promovat, așa cum acest tip de lectură dezvoltă:

- **insistență** – generația vitezei și a rețelelor sociale trebui să învețe să obțină o informație, să o dobândească, precum copiii omului primitiv învățau să vâneze. Cititorii educați în paradigma Internetului sunt obișnuiți să primească totul sintetizat și comprimat. Mulți numesc asta orientare spre rezultate, există voci însă care califică aceasta drept lene. Indiferent de clasificare, formatul de blog/site facilitează întâlnirea tânărului cititor cu știința și textele de specialitate;
- **concentrare** – tot mai mult se discută astăzi despre gândirea de tip „clip”, o formă de a gândi structurată după modelul videoclipurilor muzicale moderne, un puzzle de fapte care sunt legate între ele de o consecutivitate a imaginilor, neavând practic vreo legătură semantică. Bombardamentul informațional a alterat capacitatea noastră de a fi atenți, ne plictisim repede. Acest fel de lectură îți cultivă concentrația, iar aceasta contribuie mai târziu la performanța personală și de grup profesional. Citiți articole științifice, concentrați-vă asupra lor!
- **vocabularul** – o astfel de lectură științifică vă face să descoperiți lexeme noi, cuvinte specializate, termeni mai preciși, un fel de a formula și reda gânduri în mod logic, argumentat, coerent.
- **capacitatea de analiză și sinteză** – pentru a înțelege un text științific, este nevoie să puteți desface (analiza) un text în idei și argumente separate, independente, apoi să le reconstituiți într-o concluzie intermediară și generală chiar la final (sinteza). Nu este lectura superficială, de divertisment și amuzament, este lectura care solicită inteligența totală și cultivă o reziliență a gândirii, o rezistență analitică și sintetică la o înșiruire de date, argumente și concluzii.
- **capacitatea de înțelegere** – argumentația dintr-un text științific te face să crezi asociații și conexiuni între *ce* și *cum* spune autorul, de ce o face, pentru ce. Înțelegi motivația autorului, o analizezi în contextul propriilor opinii și a altora, integrezi acele idei în lumea care te înconjoară. Și o poți face chiar în troleibuz, în autobuz, în drum spre birou sau spre sala de studii, dacă ești elev sau student, îți cultivă o abilitate de a fi deștept într-un context cotidian, în mijlocul rutinei existențiale.
- **gândirea critică** – un proces de aprofundare, care te învață să procesezi informația, să o treci prin filtrul propriu ca să o aplici acolo unde este nevoie. Să ne gândim la articolele pseudoștiințifice, la fake-urile de care abundă Internetul (Covid, război etc.)

Dacă e să revenim la cartea în format clasic, insist aici pe o lectură a unor eseuri în care sunt popularizate teoriile științifice. Câți moldoveni au citit „Homo Moldovanus Sovietic” de Octavian Țîcu?! Acel volum apărut la editura ARC în 2018. Mă refer la o curiozitate elementară de a afla cine ești în sens istoric, identitar, cultural, ideologic, geopolitic etc.

Mă gândesc și la faptul că noi încă nu am ajuns să cumpărăm cărți așa cum mergem la supermarket după pâine, așa cum am văzut că se întâmplă la București sau Paris, unde s-a întâmplat să urmăresc cititorii în librării din punctul de vedere al comportamentului unui consumator, am văzut coșuri umplute cu volume înaintând spre casă. Eu cred că vom ajunge și noi, ca societate, la această performanță – să avem nevoie de cărți ca de alimente. Cred în asta, sper că e posibil! Argumentului despre sărăcia populației îi răspund cu enunțul aproape strigat: Cardul de acces la bibliotecile publice e gratuit! Nu aveți bani de librării, mergeți la bibliotecă! Pentru că o societate fără autori, cărți și oameni de cultură este una care riscă să alunece în ignoranță, în întunericul unor ideologii nedrepte, în pustiul utopiilor de tot felul. Cărțile nu pot opri războaie, ele nu pot lupta cu armatele cotropitoare, dar ele pot ajuta să rezisti acelor armate, să ai o identitate care să te facă puternic și rezistent celor care vor să te subjuge.

Citiți cărți, cumpărați cărți, împrumutați cărți! Scrieți cărți! Vindeți cărți, oferiți-le în dar, căci o cultură a cărții este o cultură imunizată împotriva negurii totalitare! Fiți carte și viața voastră va fi mai plină de lumină, mai plină de sens!

Considerații privind dezvoltarea lecturii profesionale

Elena PINTILEI,
director general,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

*„Lucrurile pe care vreau
să le știu sunt în cărți”*

Abraham LINCOLN

Lectura a fost și rămâne cea mai importantă modalitate de a stăpâni și de a dezvolta gândirea, logica, inteligența, creativitatea, cunoștințele profesionale, conectându-ne cu valorile trecutului și prezentului.

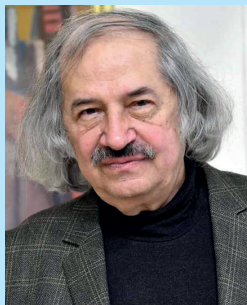
Lectura poate deveni o investiție în timp, ce contribuie la capacitatea competențelor profesionale în viața unei persoane. Și primul beneficiu pentru dezvoltare ar fi – extinderea cunoștințelor de specialitate. Prin intermediul lecturii, pe măsură ce descoperim cărți și titluri noi, putem întâlni autori specializați în subiecte de interes comun, pe care apoi îi vom cauta pe rafturile librăriilor, bibliotecilor, precum și în mediul virtual. Aceste cunoștințe ne pot ajuta, de asemenea, să ne consolidăm rețeaua de contacte personale și profesionale. **Deci, descoperirea noilor autori prin lectură devine o realitate!**

Lectura a fost și rămâne o activitate de învățare continuă. Pe lângă învățarea în aule, biblioteci sau săli de studiu, învățarea la distanță, lecturarea materiei de specialitate are opțiunea de a consolida cunoștințele curente, printr-un obicei de citit continuu. Acestei deprinderi îi putem dedica spațiu zilnic. Lecturarea continuă a literaturii de specialitate consolidează cunoștințele profesionale anterioare. Cunoștințele noi însușite pot fi aplicate imediat sau mai târziu, pot fi diseminate colegilor prin comunicare directă, participări la conferințe, simpozioane, reuniuni de specialitate etc. Un beneficiu constant este că, resursele informaționale de specialitate, oferă cunoștințe nu doar la prima lectură ci și la fiecare recitare ulterioară. **Deci, lectura literaturii de specialitate este un proces continuu, nelimitat în timp și spațiu!**

Actualmente se atestă o diminuare a numărului de cărți în format fizic împrumutate de la biblioteci. Lectura resurselor se deplasează în spațiul virtual. Totodată iau amploare, în special în rândul tinerei generații, probleme asociate cu concentrarea atenției, claritatea percepției și a gândirii, reducerea abilităților cognitive. Analiza detaliată necesită cunoștințe și abilități. Modul contemporan de viață influențează direct și asupra tendințelor actuale de lectură. Înțelegerea lecturii de specialitate în sine necesită virtute. În plus, lectura resurselor de specialitate ne invită să ne aprofundăm în acele mesaje care ne-au atras cel mai mult atenția, fraze pe care le-am subliniat la început și care capătă o nouă perspectivă din acest punct de vedere, recitindu-le mai târziu. **Deci, lectura dezvoltă o aptitudine specifică profesionistului – perseverența!**

Prin lectura profesionistă permanent însușim cuvinte noi, îmbogățindu-ne vocabularul de specialitate și nu numai. Sunt multe momente în viața profesională în care comunicarea eficientă este cheia transmiterii unui mesaj, în timpul unui interviu, în redactarea unui text, într-o prezentare, într-o întâlnire cu colegii... Lectura însăși este o comunicare permanentă. Acest obiectiv aduce beneficii în diverse domenii de activitate. De exemplu, pentru un manager, prin îmbunătățirea comunicării cu colegii, crește și productivitatea echipei. Fiecare activitate necesită interacțiuni între oameni, indiferent dacă este cu superiori, colegi, începătorii. Necesitatea dezvoltării unor abilități puternice de comunicare apare pentru a facilita inclusiv interacțiunea cu colegii. Abilitățile profesionale de comunicare ne vor ajuta la locul de muncă să interacționăm eficient, promovând în același timp profesionalismul, munca în echipă și eficiența. **Deci, lectura îmbunătățește comunicarea, cheia pentru a menține relații de muncă profesionale și durabile!**

Lectura profesionistă oferă o inspirație constantă celor care își completează propria viziune asupra subiectelor de interes, prin identificarea unor noi puncte de vedere. Lectura ne invită să ne extindem orizonturile cunoașterii cu experiențe și informații noi. **Dacă ai nevoie de un imbold în plus, CITEȘTE!**

Vasile ROMANCIUC,
poet, redactor, traducător,
autor de cărți pentru copii

DE DRAGOSTE

Te iubesc, te iubesc,
ești minunată,
te sorb cu ochii,
cu gândul, cu inima,
cu ființa mea întreagă te sorb.

Numai pe tine te pot iubi așa.

Te-am ales
pentru că ești unică,
ești precum mi-am dorit dintotdeauna
să fii:
frumoasă și enigmatică,
clarvăzătoare și înțeleaptă.
Dar, mai cu seamă, bogată.

Și dacă azi
voi rosti cu tristețe cuvântul „Sfârșit”
și va trebui să ne despărțim,
să știi că n-am să te uit.
Peste un timp,
mi se va face iarăși
dor de tine.

Din ziua când mi s-au oprit ochii
asupra ta,
viața mea a devenit alta,
am simțit și am înțeles
că, fără tine,
n-aș mai putea trăi cu adevărat.
Datorită ție, am mai cunoscut
câteva lumi,
m-am bucurat de lumină,
am ocolit întunericul.
Și pe mine însumi
mai bine m-am cunoscut.

Te iubesc: ești inegalabilă,
ești sclipitoare,
ești emancipată.
Și, mai cu seamă, bogată.

Nu te supăra, dar aceste cuvinte
le-am spus și lor,
celorlalte,
celor care mi-au făcut viața viață
înainte de a intra în casa mea
tu.

Măine,
alteia îi voi spune
cuvinte de dragoste.
Dar nu voi înceta vreodată
să te iubesc.

Te iubesc. Pe tine. Cea de acum.
Vă iubesc pe toate:
cele de ieri,
cele de mâine.

Voi sunteți cele mai... Cele...
 Voi, iubirile mele dintâi:
 Voi, cărțile inimii mele,
 Cărțile mele de căpătâi.

* * *

Mai cu seamă în vremurile tulburi,
 se aud
 vocile limpezi
 ale Marilor Cărți.

„A fi sau a nu fi?” e și întrebarea voastră?
 ne întreabă Shakespeare.

„...nime nu m-a face
 să mă iau după-a lui flaut” –
 sinonim eminescian
 pentru artiștii
 care nu sunt de vânzare.

„Florile răului” de Baudelaire
 seamănă binele.
 Pentru cei obișnuiți să vadă
 cu ochii proprii.

În cercurile opt și nouă ale „Infernului”
 mai sunt locuri libere
 pentru hoții și trădătorii de pretutindeni
 pare să zică,
 solidar cu dreptele judecăți,
 Dante.

Timpul Marilor Cărți
 e unul:
trecut prezent viitor.

DE CARTE ÎNFIAT...

Pentru Eugen Lungu

Ochiul lucid al Cărții îmi disecă
 Și îmi traduce gându-nnoitor –
 Cartea îmi este înger păzitor.
 Eu sunt copilul tău, Bibliotecă.

De Carte înfiat, de ea crescut,
 Simt, tainic, glasul Cărții când mă cheamă.
 Cu drag, îi zic Bibliotecii *mamă*,
 Și pentru ea – sunt sabia și scut.

Norocul e mereu altundeva,
 Dar niciodată nu e prea departe –
 Zgârcit cum este, totuși ne împarte
 Câte puțin din avuția sa...

Când vine ziua norocoasă-a mea,
 Aș vrea să cred că m-a visat o carte...

CÂTEVA LUCRURI ȘTIUTE
DESPRE CARTE ȘI CĂRȚI

Dragii mei copii deștepți,
 Înțelegeți bine, foarte:
 Una este să ai *cărți*,
 Alta este să ai *carte*.

Însă, pe de altă parte,
 Dragii mei copii deștepți,
 Cine vrea să aibă *carte*
 Trece mai întâi prin *cărți*.

Lectura – un crâmpei al nemuririi

Aurelian SILVESTRU,
psiholog, publicist și pedagog,
fondatorul și directorul Liceului
de Inventică și Creativitate
„Prometeu-Protalent” din Chișinău

Venim pe Pământ ca purtători de suflet. Nimeni nu l-a văzut, nu l-a atins, nu l-a descris așa cum este el în starea pe care doar Demiurgul o cunoaște. Cu toții însă știm că sufletul se manifestă prin *fapte și cuvinte*.

A descifra cuvintele înseamnă, de fapt, a te apropia de spiritul celui care le-a rostit.

„Cântăriți sufletul și veți afla greutatea omului care îl poartă”, a spus odată Grigore Vieru la un cenaclu literar.

Poate de asta și eu, de fiecare dată când deschid o carte, am impresia că deschid o fereastră către autorul care a semnat-o. Lectura e cel mai scurt drum către esența aproapelui nostru. Să citești înseamnă să prinzi rînd spre nemurire.

Ajuns aici, nu pot să nu afirm din nou că părinții ne ajută să devenim oameni, iar cărțile – să rămânem. Din acest punct de vedere, nicăieri în altă parte nu te simți în mijlocul mai multor prieteni decât între rafturile cu cărți ale unei biblioteci. Ferice de angajații acestor instituții: deși e rece, umed, cu mult praf și, uneori – cu mucegai, bibliotecile rămân locul preferat al Îngerilor. Până și ei (ocrotitori ai omului) se simt mai ocrotiți acolo, între cărți.

Nici nu e de mirare că, intuind această legătură dintre spirit și lectură, fiecare scriitor visează în ascuns să se poată mântui prin scrierile sale.

Recunosc că și eu, când termin o carte, mă simt mai ușurat, de parcă m-aș fi eliberat de o mare povară pe care o purtam în suflet și care nu mă lasă să trăiesc. O nouă carte îți dă dreptul la o nouă viață. A scrie înseamnă a trăi.

RECOMANDĂRI ÎN SPRIJINUL CELEBRĂRII PRIMEI EDIȚII A „ZILEI NAȚIONALE A LECTURII”

În calitatea sa de Centru Biblioteconomic Național, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a elaborat, pe parcursul anilor, și a pus la dispoziția bibliotecilor mai multe suporturi documentare metodologice necesare în scopul bunei organizări a activităților, corelării și consolidării eforturilor factorilor interesați. Din cele 540 de publicații, care pot fi accesate din Repozitoriul Tematic Național în Biblioteconomie și Științe ale Informării (<http://moldlis.bnrm.md/>), 334 sunt indexate la cuvântul-cheie – Lectura.

The screenshot shows the homepage of the National Thematic Repository Moldova - NTR Mold-LIS. The header includes the logo of the National Library of the Republic of Moldova and the text 'National Thematic Repository Moldova - NTR Mold-LIS'. Below the header, there is a search bar and a 'DSpace Home' link. The main content area is titled 'National Thematic Repository Moldova - NTR Mold-LIS' and contains a description of the repository, a list of communities, and a search bar. The 'Communities in DSpace' section lists six categories: 1. Bibliotec Naționale, 2. Bibliotec Publice Teritoriale, 3. Bibliotec din învățământ (universitare, de colegii, școli profesionale, școli generale), 4. Bibliotec specializate, 5. Camera Națională a Cărții, and 6. Departamentul Comunicare și Teoria Informării, USM. The right sidebar contains a search bar, a 'BROWSE' section with 'All of DSpace' selected, and a 'MY ACCOUNT' section with 'Login' and 'Register' buttons. Below that is a 'DISCOVER' section with 'Author' selected, showing a list of authors and their collection counts.

Recomandările de mai jos reprezintă o nouă curbură a spiralei și vin să completeze lista lucrărilor elaborate anterior. De văzut bibliografia tematică „Studii despre carte și lectură în colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova”, inclusă în cuprinsul acestei lucrări.

Activități de prezentare de către biblioteci a serviciilor oferite, a patrimoniului documentar, amenajarea de standuri în incinta unităților de învățământ și de cultură

Astfel de activități se încadrează în două categorii: online și offline:

- **promovarea conceptului de celebrare a Zilei Naționale a Lecturii** prin intermediul mass-media locală, rețelelor sociale, adreselor electronice ale membrilor comunității (anul 2022 – prima ediție a Zilei Naționale a Lecturii);
- **promovarea însemnelor de identitate** ale Zilei Naționale a Lecturii (logo, simboluri, poster etc.);
- **organizare de flashmoburi** vizând importanța/necesitatea lecturii (cu centrare pe Ziua Națională a Lecturii);
- **promovarea cu ajutorul materialelor promoționale** – flyere, semne de carte, postere, alte materiale colorate, cu puțin text, reflectând unul sau mai multe servicii de bibliotecă, cu adresă și număr de telefon; de exemplu: semne de carte dedicate cărților din cadrul „Topului celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2021”, prezente în colecțiile bibliotecii <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1668>; flyer cu titlul „Ziua Națională a Lecturii: celebrare-o împreună cu Biblioteca!”;
- **mostre de produse informațional-documentare, create de către bibliotecă** – monografii privind istoria localității/instituției (create prin participarea bibliotecii), biobibliografii ale localnicilor, modele de referințe bibliografice; prezentarea bazelor de date cu conținut local;
- **promovarea resurselor documentare, a serviciilor/produselor bibliotecii** prin intermediul rețelelor sociale în contextul Zilei Naționale a Lecturii (de exemplu: „Dezvoltare personală: recomandări pentru lectură”, „Noi achiziții de documente în sprijinul ...” și altele);
- **instituirea în spațiul bibliotecii/altei instituții** a standului „Gândurile mele de Ziua Națională a Lecturii”, prin care vor fi colectate impresii, sugestii, propuneri ale utilizatorilor bibliotecii/membrilor comunității;
- **promovarea Zilei Naționale a Lecturii, a serviciilor bibliotecii, prin intermediul câștigătorilor concursurilor și altor activități de promovare a cărții și lecturii** de nivel local și național „Vocea cititorului” (de exemplu, prezentări la standuri, filmulețe video);

- **promovarea prin prezentarea dovezilor solicitate a impactului serviciilor oferite**, a activității bibliotecii (extrase din chestionare, interviuri etc.);
- **concursuri literare cu oferte pentru câștigători**: publicare pe rețele sociale ale bibliotecii, desemnare ca moderator al unui eveniment cultural, organizat de bibliotecă etc.;
- **campania „Cartea schimbă viața. Donează cărți”**;
- **campania „Cartea mea cea mai frumoasă!”** – realizare de videoclipuri cu utilizatorii/membrii comunității, care prezintă/promovează/argumentează/recomandă cartea cea mai impresionantă;
- **proiectul „Împreună creștem cititori!”** – lansarea proiectului de Ziua Națională a Lecturii; scopul acestuia – promovarea lecturii prin intermediul scriitorilor/autorilor originari din localitatea concretă, a comunității ca istorie, ca loc, cu oamenii săi. ...;
- **lansarea Programului Național *LecturaCentral***, ediția a 6-a, comunicarea aderării la alte proiecte/programe coordonate de promovare a cărții și lecturii;
- **inscripționarea** pe mijloace de transport public, pe mașini personale și de serviciu (logouri, sloganuri, alte însemne publicitare);
- **alte modalități** de promovare a lecturii, serviciilor/produselor bibliotecii.

Organizarea *Topurilor* lecturilor

Angela DRĂGĂNEL,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

În contextul societății de consum în care trăim, viața noastră este ghidată permanent de produsele, activitățile, evenimentele, cărțile care sunt mai bine promovate și care ne atrag atenția. Alegerea o facem în contextul părerilor deja formate despre un produs anumit. Privim filmele, citim cărțile care sunt în anumite clasamente, consumăm alimentele și mergem la evenimentele la care se duc majoritatea. Sau este un rezultat al globalizării sau o necesitate de a ține pasul cu actualitatea. Bibliotecile ca instituții care au ca scop principal oferirea accesu-

lui la resurse informaționale, la servicii și facilități pentru a satisface necesitățile de lectură, informare, instruire, cercetare, educaționale, culturale și de recreere ale utilizatorilor, sunt orientate continuu spre a deveni atractive. Produsul principal al bibliotecii este colecția sa, în baza căreia sunt organizate activitățile, dar și serviciile pe care aceasta le oferă. Promovarea colecției are drept rezultat expoziții, cataloage bibliografice, clasamente ale celor mai împrumutate cărți, cei mai citiți scriitori etc.

Gustul de lectură și, desigur, cultura lecturii unei comunități influențează creșterea socială, culturală, chiar și economică a regiunii. Pentru a crește utilizatori activi și cititori elevați, biblioteca va trebui să își asume rolul de a influența lecturile cetățenilor prin promovarea autorilor valoroși și consacrați. Organizarea unor topuri ale lecturilor utilizatorilor sunt o formă de a demonstra această influență, deoarece deja cunoaștem cum oamenii sunt atrași de clasamente sau experiențe majoritare.

Bibliotecilor le sunt recomandate organizarea unor topuri ale lecturilor utilizatorilor după diferite criterii.

După **categoria de vârstă a utilizatorilor**; de exemplu: „Cele mai citite cărți pentru copii”; „Cele mai citite cărți pentru adolescenți”.

- **După domeniul de interes**; de exemplu: „Cele mai citite cărți de dezvoltare profesională”; „Cel mai citit roman detectiv citit în luna... în biblioteca...”
- **După genul literar**; de exemplu: „Cele mai citite romane de dragoste”; „Cei mai citiți poeți ai anului la biblioteca...”
- **După numărul de împrumuturi**; de exemplu: „Cele mai populare cărți din biblioteca...”; „Topul celor mai citite cărți ale poetului Grigore Vieru”; „Topul celor mai citite 10 cărți ale anului 2022, de către utilizatorii bibliotecii...”

Pentru a realiza aceste clasamente se recomandă:

- **Analiza formularelor cititorilor**;
- **Plasarea boxelor de sugestii**;
- **Realizarea chestionarelor cu participarea cititorilor** (de exemplu: „Top 5 cărți recomandate de cei mai activi cititori ai bibliotecii”, „Topul celor mai recomandate cărți de către utilizatorii bibliotecii”, „Topul celor mai frumoase cărți de dragoste”, „Topul celor mai expresive poezii” etc.).

Expunerea acestor cărți în Ziua Națională a Lecturii, dar și periodic pe parcursul anului în bibliotecă.

De-a lungul secolelor, literatura a influențat societatea și sistemul, tocmai pentru că oferă idei și viziuni asupra politicii, justiției, artei și vieții personale. Un exemplu excelent sunt filozofii Greciei antice, ale căror texte au rămas reperi pentru oameni până în ziua de astăzi, iată de ce bibliotecile pot deveni instituții care influențează cultura lecturii în general, dar și gustul pentru lectură al fiecărui cetățean.

Ora lecturii

Ecaterina DMITRIC,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Lectura oferă cititorilor oportunități nelimitate pentru: îmbogățirea vocabularului, înțelegerea mai ușoară a noilor situații și idei, argumentarea diferitor fapte și conștientizarea importanței propriei persoane. Nu servește la nimic citirea unei cărți dacă cititorul rămâne prizonier în postura sa de cititor, care parcurge pasiv rândurile unui text, fără voința de a transforma acel text și de a se lăsa el însuși transformat [1].

Orele lecturii organizate în bibliotecile din Republica Moldova sunt variate prin utilizarea diverselor tehnici și metode, care urmăresc scopul spre o creștere a competențelor de lectură și evoluția persoanei care citește.

Atunci când se planifică astfel de activități se stabilește grupul-țintă, metodele interactive și alte aspecte organizaționale.

Subiectele abordate în cadrul unei ore de lectură sunt orientate spre realizarea anumitor reperi.

De ce să citesc o carte?

Cercetările în domeniu au evidențiat următoarele beneficii ale lecturii:

- **Stimularea mentală.** După cum s-a demonstrat prin studiile științifice, menținerea minții antrenate și stimularea ei continuă poate preveni boala Alzheimer și altele.

- **Reducerea stresului.** Munca și alte probleme cotidiene afectează creșterea nivelului de stres. O carte bună poate transporta mintea în alte dimensiuni, care ne abat atenția de la multe gânduri cotidiene.
- **Cunoașterea.** Cunoașterea prin lectură contribuie la evoluția omului, transformându-l dintr-o ființă pasivă, parte a naturii, a lumii, dependentă de aceasta, într-o individualitate capabilă de a cunoaște, de a înțelege și de a acționa liber și voluntar asupra lumii.
- **Dezvoltarea vocabularului** permite exprimarea liberă și coerentă a gândirii proprii. De asemenea, este importantă susținerea unui discurs în fața unui public sau a crea conținuturi digitale în format video în transmisie directă în spațiul online (rețele sociale).
- **Îmbunătățirea memoriei.** Lectura sporește exercitarea mentală de a stoca mai multe informații, chiar și pe termen lung.
- **Dezvoltă gândirea critică.** Gândirea critică presupune acumularea ideilor, examinarea implicațiilor, punerea la îndoială, capacitatea de a le compara cu alte puncte de vedere, capacitatea de argumentare și de definitivare a propriilor atitudini. Prin urmare, gândirea critică integrează în mod creativ ideile și resursele de reconceptualizare a conceptelor și informațiilor, un proces cognitiv activ și interactiv, care are loc simultan la mai multe niveluri.

Selectarea cărților pentru lectură

Mircea Eliade considera că omul modern are necesitatea unui manual al cititorului perfect. Nu trebuie să citim numai în scop de informare ci și în scopul de formare, de schimbare de atitudini. În acest sens, remarcă faptului „că lectura ar putea implica și funcții mai nobile, adică mai firești... Spre exemplu, lectura ar putea să ne introducă în anotimpuri, să ne reveleze ritmurile în afara noastră ca o modalitate de a depăși ignoranța noastră. Lectura ar putea ajunge o tehnică prin care omul ar învăța ritmurile și anotimpurile. Am intra în primăvară cu o anumită carte; am medita în Săptămâna Luminată pe altă carte; Noaptea de Sânziene (24 iunie) ne-ar găsi adunați, viguroși, înălțați de paginile unei cărți solare” [2, p. 119]. Cărțile trebuie selectate conform recomandărilor specialiștilor (profesori, scriitori, bibliotecari etc.).

Potrivit lui Mircea Eliade recomandările de lectură a operelor literare trebuie să fie în corespondere cu vârsta și dacă sunt anumite scăpări „cultura” noastră rămâne incompletă, fragmentară, fracturată.

În viziunea filosofului român, un *Manual al perfectului cititor* ar include liste de cărți pe vârste, pe temperamente, pe anotimpuri, dar și cărți recomandate pentru un îndrăgostit sau un vânător, sau alte pasiuni ale cititorilor. De asemenea în *Manualul perfectului cititor* ar trebui incluse și cărți pe care trebuie să le citești când ești trist, sau obosit, sau în vilegiatură; sau când vrei să stimulezi pe cineva, să-i redai forțele sufletești risipite stupid etc.

Populare acum sunt listele de literatură recomandate de experți ai domeniului, spre exemplu „Top 10 cărți cele mai citite”, „10 cărți cele mai bine vândute” sau „100+ de cărți de citit într-o viață”, axate pe autori notorii.

Recomandări de lectură în scop de dezvoltare personală

- Recomandarea obligatorie a unei liste de literatură universală, în vederea formării personalității
- Introspecția prin lectura cărților de valoare, care au rolul de regăsire de sine și oportunitatea de a lua decizii la nivel personal, în scop de dezvoltare
- Descoperirea vocației prin aprofundarea cunoașterii a unui domeniu de interes, descoperit prin lectură.

Conștientizarea nivelurilor de lectură

Pentru o persoană activă de succes și un cetățean implicat, este nevoie de niveluri mai avansate ale abilităților de citire și scriere. Astfel se deosebesc 4 niveluri de lectură. Este necesar ca cititorul să parcurgă aceste niveluri ca să ajungă un cititor desăvârșit.

1. Citirea rudimentară

Citirea rudimentară sau nivelul 1, este nivelul de lectură care este dezvoltat în gimnaziu. Este un mod elementar de a citi.

2. Citirea inspectivă

Nivelul 2 – este nivelul la care, înainte de a citi, are loc o inspectare a cărții prin care se produce familiarizarea cu sumarul cărții, prefața și capitolele. Cititorul își formează o idee despre conținutul cărții. Acest nivel presupune o lectură a cărții pe diagonală care are scopul de a forma o privire de ansamblu asupra cărții și de a decide dacă cartea corespunde așteptărilor.

3. Citirea analitică

Nivelul 3 – este nivelul la care definești problema pe care autorul încearcă să o expună, identificând soluții la problemă. Prin urmare, cititorul poate rezuma conținutul cărții printr-o frază sau într-un scurt paragraf. Notițele sau ținerea unui jurnal de lectură este important pentru reflecțiile individuale. La acest nivel se încadrează o gamă largă de cărți din diferite domenii.

4. Citirea comparativă

Nivelul 4 – este comparabil cu scrierea lucrărilor de doctorat/masterat sau alte lucrări specifice cum ar fi: referatele, lucrări individuale pe un subiect bine determinat fundamentate pe o înțelegere aprofundată a subiectului. Pentru a dobândi această înțelegere este necesar de a citi mai multe cărți pe același subiect orientat spre o gândire sistemică. Astfel abordarea din perspectiva mai multor autori a unui subiect, cititorul este cel care produce o perspectivă nouă. Astfel capacitatea de dezvoltare a creativității este manifestată prin produsul gândirii imaginative creatoare.

Astfel, în era digitală, creativitatea umană va fi întotdeauna apreciată, deoarece acest aspect nu poate fi înlocuit de tehnologiile informaționale. Mortimer J. Adler considera că lectura, are o deosebită putere în depășirea tuturor barierelor care stau în calea omului spre a deveni o persoană destoinică. Mai mult ca atât, lectura poate fi considerată un fundament în ceea ce privește libertățile omului.

A urma calea cunoașterii înseamnă să înveți, să adaugi ceva nou în fiecare zi. În acest sens, omul care deține o cunoaștere despre lume, despre sine este mai puternic și trece mai ușor peste schimbările care au loc în lume la nivel global și carte ne afectează într-o oarecare măsură.

Referințe bibliografice

1. CĂLIN, Anca. Lectura e un mod de viață. In: Dilema Veche, 2014, nr. 552, septembrie [online] [Citat 18.01.2022]. Disponibil: <https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/tilc-show/lectura-e-un-mod-de-viata-595642.html>
2. ELIADE, Mircea. Drumul spre centru. București, 1991, 607 p. ISBN: 973-34-0144-7
3. АДЛЕР, Мортимер. Как читать книги = How to Read a Book : A Guide to Reading the Great Books : Руководство по чтению великих произведений. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2011, 336 p. ISBN: 978-5-91657-186-8

Conferință publică pro lectură

Natalia GHIMPU,

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Conferința publică este o activitate importantă în politica de comunicare a unei biblioteci. Ea oferă o posibilitate privilegiată pentru a transmite o informație de maximă importanță, pe diverse teme, implicând specialiști notorii din diferite domenii, și este preconizată pentru totalitatea membrilor comunității.

Pregătirea conferinței publice se face cu mult timp înaintea evenimentului și include câteva etape:

- stabilirea echipei care va organiza conferința (logistică, management, responsabilitățile voluntarilor);
- stabilirea scopului final al evenimentului și a obiectivelor conferinței:
 - ✓ **De ce?** – argumente care să susțină importanța organizării conferinței.
 - ✓ **Cine** va participa la conferință? Răspunsul la această întrebare trebuie să includă atât participanții interni, precum conducerea organizației, angajați, audiență, invitați, dar și participanții externi: mass-media, politicieni etc.
 - ✓ **Când** va avea loc conferința? Momentul trebuie bine ales, pentru ca grupul țintă să poată participa la conferință.
 - ✓ **Unde** va avea loc conferința? Alegerea locației trebuie să țină cont de cerințele de desfășurare ale conferinței – confortul participanților, accesibilitate și costuri.
 - ✓ **Ce** conține conferința? Trebuie să satisfacă necesitățile, dorințele și așteptările publicului și trebuie să conțină răspunsurile la toate celelalte întrebări de mai sus.
- personalizarea evenimentului; protagonistul conferinței publice va fi o persoană notorie, cercetător/cercetătoare din diverse domenii, care va influența auditoriul spre lectură:
 - ✓ Depistarea temei/personalității prin organizarea unui brainstorming;

- ✓ Care este diferența dintre această conferință față de alte evenimente?
 - ✓ Care este mesajul-cheie ce urmează a fi transmis prin intermediul conferinței?
 - ✓ Care sunt principalele componente ale conferinței?
 - ✓ Crearea unui slogan (dacă se cunoaște protagonistul sau subiectul conferinței, se atribuie un slogan scurt, memorabil, care descrie conferința);
 - ✓ Crearea unui logo pentru a reprezenta conferința.
- concretizarea cofinanțatorilor (Administrația Publică Locală), a partenerilor și altor invitați;
 - timeline-ul conferinței – pregătirea unei agende;
 - creativitate în design-ul conferinței (flexibilitate, originalitate, elaborare/perfecționare, sensibilitate în fața problemelor, fantezie, cunoștințe etc.);
 - alegerea momentului (data, ziua, ora);
 - stabilirea locului de desfășurare (offline sau online), locațiile în care ar putea avea loc conferința;
 - identificarea publicului-țintă;
 - redactarea și trimiterea invitațiilor (temă, comunicat de presa);
 - stabilirea bugetului (Zoom, parteneri, alte cheltuieli);
 - elaborarea materialelor auxiliare (mesajul cheie; slogan, logo, etc.)
 - crearea unei strategii de promovare a conferinței, atât în mediul online, cât și în cel offline;
 - crearea unui plan de promovare (anunț pe site, blog, Facebook sau alte rețele de socializare ale bibliotecii, relații cu mass-media prin sensibilizare continuă, mesaj – *press release*, post-eveniment, articole în mass-media);
 - evaluarea conferinței (măsurarea succesului: prin număr de participanți la conferință, sondaje, chestionare, vizualizări, aprecieri, distribuirea postărilor pe rețelele de socializare etc.);
 - prevederea riscurilor în organizarea conferinței.

Organizarea unei conferințe în bibliotecă este un proiect complex, al cărui succes depinde de planificarea reușită și profesionalismul organizatorilor.

Bibliografie:

1. Cum organizezi un eveniment business de succes? [online]. – Mod de acces: <https://www.insiemegrandresort.ro/articole/cum-organizezi-un-eveniment-business-de-succes> (Accesat 19.12.2022).
2. Etapele Organizării Unui Eveniment [online]. – Mod de acces: <https://www.scribd.com/document/381512766/Etapele-organizarii-unui-eveniment-doc> (Accesat 19.12.2022).
3. Mureșan, Raluca. Organizarea evenimentelor de relații publice / Raluca Mureșan. – Sibiu : Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, 2016. – 136 p. – Mod de acces: https://www.academia.edu/60282591/Organizarea_eventimentelor_de_relatii_publice_note_de_curs (Accesat 19.12.2022).
4. Pașii unui eveniment [online]. – Mod de acces: https://www.dezvoltarea-carierii.com/media/files/Cum_punem_%C3%AEn_scen%C4%83_un_eveniment_eficient,_de_la_A_la_Z.pdf (Accesat 19.12.2022)

Expozițiile de documente din colecțiile bibliotecii – instrumente eficiente de promovare a lecturii

Margareta CEBOTARI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Prezența în incinta bibliotecilor sau a altor spații din comunitate a expozițiilor, care vor fi vernisate cu prilejul primei ediții a Zilei Naționale a Lecturii, vor confirma actualitatea și perenitatea lecturii ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare personală și socială.

Bibliotecile surprind constant utilizatorii prin organizarea unor expoziții cu teme originale, indiferent dacă se referă la expoziții aniversare, personale sau tematice, organizate cu prilejul unor activități științifice sau culturale.

De Ziua Națională a Lecturii, organizată la 14 februarie, în ziua comemorării poetului Grigore Vieru, care a îmbogățit patrimoniul literar al țării noastre cu versuri nemuritoare în timp și spațiu, în primul rând, vor fi vernisate expoziții de promovare a operei vieriene.

Urmărind formarea competențelor de gândire critică, comunicare, interculturale, interpersonale, civice, morale – varietatea publicațiilor

din colecțiile bibliotecii poate fi valorificată în baza expozițiilor de documente organizate în Ziua Națională a Lecturii. Astfel, aceste expoziții pot avea un efect scontat mai eficient.

Recomandăm zece teme de expoziții de promovare a colecțiilor bibliotecii, de argumentare a importanței cărții și lecturii în dezvoltarea societății durabile și formarea omului de valoare.

- **Titlu: *Cartea – parte indispensabilă a patrimoniului cultural***

Expoziție de publicații și articole dedicate istoriei cărților, importanța lor în cadrul dezvoltării patrimoniului cultural al unei țări, contribuția lecturii la dezvoltarea unei societăți prospere etc. Articolele pot fi regăsite în repozitoriile naționale și instituționale, baze de date cu acces deschis, extrase/ tipărite și prezentate în format tradițional în cadrul acestei expoziții (Repozitoriul Tematic Național Moldova NTR-MoldLis: <http://moldlis.bnrm.md/> ; Instrumentul Bibliometric Național: <https://ibn.idsi.md/> etc.)

- **Titlu: *Invenții și tehnologii noi – în ajutorul dezvoltării omenirii.***

Expoziție de publicații de popularizare a științei/cercetărilor din diverse domenii de cunoaștere, care au contribuit în diverse etape istorice la progresul dezvoltării civilizației, la îmbunătățirea calității vieții oamenilor etc.

- **Titlu: *Puterea lecturii.***

Bibliotecarul are rolul de a ajuta membrii comunității să realizeze trecerea de la competența lecturii la arta lecturii, care presupune lectura creativă, lectura generatoare de idei și emoții. Treptat, de la *plăcerea* lecturii apare *necesitatea* lecturii și se formează deprinderi de lectură pe tot parcursul vieții. Acestea ar fi axele principale ale publicațiilor expuse în cadrul expoziției de promovare a puterii lecturii: studii și cercetări despre lectură ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltarea personală și socială.

- **Titlu: *Lideri în profesie.***

Expoziție de publicații biobibliografice dedicate activității de succes a profesioniștilor din diverse domenii de activitate. Aici pot fi prezentate și lucrările acestor personalități (dacă sunt în colecția bibliotecii), succinte informații biografice etc.

- **Titlu: *Cunoștințele – cea mai bună investiție în viitorul tău.***

Expoziție de publicații metodologice, care vin în ajutorul însușirii programului de studiu la diverse etape de învățământ, ghiduri și alte publicații în ajutorul formării profesionale continue a specialiștilor din diverse domenii de activitate etc.

- **Titlu: *Lectura – primul ajutor în formarea personalității puternice.***
Expoziție de cărți și articole din domeniul psihologiei, filosofiei, biologiei, medicinei etc., în care se abordează un subiect actual pentru orice perioadă a vieții – formarea personalității puternice. Lectura acestor publicații poate veni în ajutorul utilizatorilor bibliotecii, care doresc să găsească răspuns la întrebarea: Ce trăsături ne transformă într-o persoană care poate fi caracterizată ca o personalitate puternică?
- **Titlu: *S-aprindem scânteia lecturii!***
Expoziții ale colecțiilor destinate copiilor, în special preșcolărilor și elevilor din clasele primare, care includ publicații editate în format atractiv: cărți de poezii și povești frumos ilustrate, cărți jucării, deoarece cele mai frumoase lecturi încep în copilărie. Aceste expoziții pot fi armonios completate cu diverse obiecte atractive pentru copii: jucării, stegulețe, baloane mici etc.
- **Titlu: *Cartea bună – mulți cititori adună.***
Se pot expune cele mai citite cărți din colecția bibliotecii, selectate de înșiși cititorii bibliotecii; pot fi expuse edițiile care au fost clasate în topuri ale celor mai citite cărți, selectate în cadrul unor sondaje naționale, internaționale etc. Pe fiecare carte se pot alipi texte informaționale despre top, despre autori, despre alte cărți ale acestor autori etc.
- **Titlu: *Autori și cărți celebre.***
Expoziția poate include cele mai diverse cărți științifice, de formare personală și opere ale scriitorilor clasici și contemporani ai literaturii universale și naționale, lectura cărora poate să corespundă răspunsului la întrebarea: Ce cărți trebuie să citești ca să ajungi un om de valoare?
- **Titlu: *Zece motive pentru a citi această carte (expoziție interactivă).***
Utilizatorii bibliotecii vor alege din colecție și vor expune sub titlul acestei expoziții cărțile pe care ei le recomandă spre lectură, indicând în câteva cuvinte din ce motiv au ales anume aceste cărți, învățătură dedusă din lectura acestei cărți etc. Alături de expoziție vor fi atributele necesare: set de carioci, stickere etc.
Se recomandă prezentarea și promovarea mai eficientă a cărților unei expoziții, fiind organizată în cadrul conferințelor, simpozioanelor, activităților culturale realizate în colaborare cu oameni de știință, profesori, scriitori, specialiști notorii în diverse domenii etc.
Complimentarea metodelor expositive cu metode interactive contribuie la formarea unor competențe de comunicare orală a utilizatorilor, care pot prezenta publicațiile expuse în fața colegilor lor, își pot expune impresiile de lectură, pot fi realizate recitaluri poetice, înscenări ale unor fragmente din povești, fabule etc.

În contextul dezvoltării tehnologiilor informaționale de comunicare, bibliotecile pot elabora cu prilejul primei ediții a Zilei Naționale a Lecturii și publica pe paginile instituționale de pe rețelele de socializare expoziții virtuale de promovare a colecțiilor bibliotecii conform recomandărilor prezentate mai sus.

Recomandăm, în bibliografia alăturată, unele studii de specialitate în care este specificată tipologia expozițiilor de documente din colecțiile bibliotecilor, oportunitățile educative și formative, oferite de bibliotecă în dependență de publicul căruia sunt destinate, în care sunt fundamentate caracteristicile definitorii ale unei expoziții, repere organizatorice/ algoritmul creării și importanța lor în comunicarea și valorificarea colecțiilor, în promovarea lecturii ca bază pentru cunoaștere și dezvoltare.

Bibliografie:

1. Dmitric, Ecaterina. Organizarea expoziției de cărți în format tradițional și virtual / Ecaterina Dmitric // Metode și tehnici de promovare a lecturii : Recomandări metodologice / echipa de autori: Margareta Cebotari, Ecaterina Dmitric, Angela Drăgănel [et al.]; director general: Elena Pintilei; coordonator de ediție: Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric; consultant științific: Ludmila Corghenci; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 20-30. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1614/Metode%20C8%99i%20tehnici%20de%20promovare%20a%20lecturii.%20Final.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Accesat 19.12.2022).
2. Hăbășescu, Silvia. Expozițiile de carte – o modalitate eficientă de promovare a colecțiilor / Silvia Hăbășescu, Natalia Balan // Confluente bibliologice. – 2006. – Nr 3. – P. 32-33. – Mod de acces: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/1948/1/conf_3-2006.pdf (Accesat 19.12.2022).
3. Kulikovski, Lidia. Activitatea expozițională / Lidia Kulikovski // Kulikovski, Lidia. Biblioteca interactivă : 111 forme și metode de animație / ed. coord. de Mariana Harjevschi; red. de specialitate: Genoveva Scobioală; Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 2021. – P. 216-229. – (Col. de buzunar, ISBN 978-9975-3451-3-2). – ISBN 978-9975-3479-8-3. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/xmlui/handle/123456789/332> (Accesat 19.12.2022).
4. Lîsîi, Ala. Stimularea interesului pentru lectură, studiu și cercetare prin intermediul expozițiilor online / Ala Lîsîi // Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie : Conferință științifică, ediția a 2-a, Bălți, 5 mai, 2022. – Bălți : [S. n.], 2022. – P. 47-63. – ISBN 978-9975-50-292-4. – Mod de acces: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/5807> (Accesat 19.12.2022).
5. Solomon, Larisa. Expozițiile: instrumente esențiale în promovarea colecțiilor bibliotecii universitare / Larisa Solomon, Valentina Boldescu : [prezentare PowerPoint]. – Mod de acces: https://library.usmf.md/sites/default/files/inline-files/Larisa%20Solomon_0.pdf Accesat 19.12.2022).

Înregistrare video de promovare a lecturii

Valentina POPA,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Integrarea mediului virtual în promovarea lecturii determină interacțiunea constantă a bibliotecilor cu utilizatorii și studierea opțiunilor de lectură în condițiile modernizării și informatizării bibliotecilor.

Lectura poate fi scoasă și-n afara bibliotecilor prin acțiuni și proiecte culturale întreprinse de organizațiile necomerciale, cu implicarea activă a bibliotecarilor:

- Implementarea unor proiecte de lectură pe ruta unui troleibuz, autobuz: pe parcursul rutei va avea loc rularea videourilor de promovare a lecturii, a recitalurilor de poezie sau a unor fragmente din opere literare;
- întâlniri cu personalități notorii și scriitori pot fi organizate în parc, la grădina botanică, iar înregistrarea audio sau video a evenimentului poate fi publicată pe rețelele de socializare.

Conținutul video este o componentă importantă pentru rețelele sociale. O bibliotecă cu un buget mic și personal redus nu-și permite să angajeze profesioniști pentru realizarea unor videoclipuri, însă nici nu este necesar, în cazul când bibliotecarii au abilități și competențe digitale.

Cum poate fi realizat un conținut video cu bani puțini

Înainte de a face un videoclip trebuie definit mesajul. Conținutul video filmat cu telefonul mobil poate fi folosit pe rețelele de socializare cu condiția că imaginile să fie clare, iar discursul să se audă bine. De altfel, utilizatorii de social media preferă videoclipurile originale, relaxante, în defavoarea celor bine regizate.

Lista programelor și aplicațiilor, atât plătite, cât și gratuite, care permit editarea videoclipurilor de calitate profesională poate include: Lightworks, Shortcut, Windows Movie Maker, Hitfilm Express, VSDC Free Video Editor, Adobe Premiere Pro, Final Cut Pro X, Avid Media Composer, iMovie, Premiere Elements, OpenShot, Sony Vegas Pro 15,

Cyberlink PowerDirector 16, Pinnacle Studio, Magisto, Adobe Premiere Clip, Quik, PowerDirector, Google Foto. Aceste aplicații pot fi utilizate online sau prin descărcarea aplicațiilor. Aplicațiile permit adăugarea propriilor fotografii, videoclipuri, pictograme sau a vocii. Utilizatorul poate alege diferite opțiuni, cum ar fi mișcări cinematografice, coloane sonore etc. Aplicațiile pot fi accesate într-o versiune gratuită, dar opțiunile plătite pot fi accesate printr-un abonament.

Algoritmul unei înregistrări video:

- elaborarea unui concept pentru o înregistrare video: selectarea unui subiect;
- pregătirea tehnică (familiarizarea cu echipamentul utilizat inclusiv cu utilități, caracteristici, setări etc.);
- repere organizatorice (implicarea utilizatorilor de diferite vârste din comunitate, invitarea unor personalități marcante, actori, politicieni, activiști civici, etc.);
- înregistrarea filmulețului video – se urmărește succesiunea de secvențe, pentru a reda prin materialul video mesajul care trebuie să fie transmis.

Cerințe față de produsul video

Materialul video va corespunde următoarelor cerințe:

- va fi un instrument de sensibilizare și motivare a comunității;
- va avea o durată de cel mult 3-5 minute;
- va fi elaborat cu utilizarea tehnologiilor avansate;
- va fi elaborat într-un limbaj autentic și credibil pentru publicul țintă, fără excese de dramatism, efecte vizuale și sonore.

Cerințe etice

În cazul în care la filmarea materialului video vor participa copii, biblioteca va asigura respectarea următoarelor principii:

- Prioritatea numărului unu o constituie interesul superior al copiilor care participă la filmări.
- Participarea la filmări a copiilor trebuie să fie aprobată și confirmată prin acorduri scrise cu reprezentanții legali ai copilului.

- Participarea la filmări trebuie să fie voluntară, orice participant la filmări are dreptul să se retragă oricând.
- Nicio persoană nu trebuie să fie vătămată în vreun fel sau altul, ca urmare a consimțământului exprimat de a participa la filmări.
- Bunăstarea psiho-emoțională și securitatea participanților la filmări și a membrilor echipei va constitui o prioritate.

Derularea videoului

Filmulețul video poate fi derulat pe conturile de pe rețelele sociale ale bibliotecii (*YouTube, Facebook, Instagram sau Twitter*) sau a administrației publice locale etc.

Exemple de înregistrări video de promovare a lecturii:

- Citirea cu voce tare este importantă pentru dezvoltarea copilului (<https://readingmagic.eu/ro/despre-instrumentarul-pentru-parinti/>);
- 10 din 56 cele mai bune eseuri despre lectură (<https://bprungheni.wordpress.com/2020/10/06/video-10-din-56-cele-mai-bune-eseuri-despre-lectura/>);
- Orheiul citește cu voce tare #ZICI2022 (<https://ms-my.facebook.com/bprorhei/videos/orheiul-cite%C8%99te-cu-voce-tare-zici2022/645250843460298/>);
- Cooltura „Citesc, deci gândesc” – pledoaria scriitorilor pentru lectură. „Citim pentru că, de fapt, nu ne ajunge lumea în care trăim” (http://stiri.tvr.ro/cooltura-citesc--deci-gandesc---pledoaria-scriitorilor-pentru-lectura--citim-pentru-ca-de-fapt-nu-ne-ajunge-lumea-in-care-traim_828576.html#view).

Lectura necesită a fi promovată intens, în special în spațiul rural. În acest sens este necesară achiziționarea diverselor tipuri de documente în scopul dezvoltării colecțiilor în raport cu preferințele și motivațiile utilizatorilor pentru informare și lectură, modernizarea spațiilor bibliotecilor cât și dotarea instituțiilor cu tehnologiile informaționale.

Totodată, autoritățile publice, în parteneriat cu librăriile, ar putea organiza iarmaroace de cărți, în diverse localități ale țării, unde populația să poată procura, la prețuri avantajoase, cărți și alte publicații. Dacă pentru tineret este necesar de promovat lectura mai intens prin intermediul cărților, atunci în rândul populației cu vârstă

mai avansată este oportună facilitarea accesului la internet și calculator, cu susținerea financiară și logistică a autorităților publice locale, organizarea unor instruirii privind utilizarea calculatorului și internetului pentru persoanele mai în vârstă, fiind pus accentul pe explicarea avantajelor și oportunităților pe care le oferă tehnologiile informaționale.

Referințe:

1. Cât de îndrăgită este lectura de către moldoveni? [online] [Citat 18.01.2023]. Disponibil: https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Utilizarea_timpului_RM/Note_analitice_rom/09_brosur_ROM.pdf.
2. Cerințe pentru clipurile video de promovare și de mulțumire [online] [Citat 18.01.2023]. Disponibil: <https://ro-ro.facebook.com/business/help/269775073731557?id=558489708108283>
3. Proiect educațional instituțional/comunitar: promovarea lecturii în gimnaziu și localitate [online] [Citat 18.01.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/204-209_10.pdf.
4. Realizarea și promovarea video, cum se face? [online] [Citat 18.01.2023]. Disponibil: <https://www.plummedia.ro/blog/realizarea-si-promovarea-video/>
5. Termeni de referință pentru producția unui spot video de promovare a siguranței online în comunitatea școlară [online] [Citat 18.01.2023]. Disponibil: <https://lastrada.md/rom/articole/termeni-de-referinta-pentru-productia-unui-spot-video-de-promovare-a-sigurantei-on-269>

Activități promoționale privind promovarea cărții și lecturii

Natalia GHIMPU,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Promovarea este o variantă calitativă care are ca scop prezentarea indirectă (nepersonală), orală sau vizuală/scrișă a unui mesaj în legătură cu un produs, un serviciu bine definit, sau a unei instituții (biblioteca). Pentru o mai bună promovare avem necesitatea de a folosi tehnici de promovare, care sunt principalele modalități prin care produsele, serviciile și instituțiile (biblioteca) sunt popularizate către masa largă a membrilor comunității, și specificăm câteva dintre ele:

- ✓ **Promovarea produsului sau serviciului de bibliotecă** este o variabilă cantitativă care întrunește diverse acțiuni promoționale, ce aduc membrilor comunității diferite avantaje materiale, de timp, de spațiu etc.

Exemplu: Promovarea pe rețelele de socializare ale instituției, ale Administrației Publice Locale, ale partenerilor etc. Aș accentua că este recomandat ca promovarea să se afle pe Site-ul Administrației Publice Locale, care ar aduce o plusvaloare bibliotecii. De asemenea, se practică și promovarea în format tradițional/tipărit în spațiile special amenajate ale diferitor instituții partenere (licee, oficiul poștal, bancă, spații comerciale etc.)

- ✓ **Relațiile publice** cu membrii comunității (la nivel de instituție/partener, dar și cu fiecare membru al comunității aparte indiferent de vârstă, gen, apartenență religioasă etc.), grupând o serie de activități specifice calitative și pe termen lung, care vor îmbunătăți imaginea produsului, serviciului sau a bibliotecii.

Exemplu: Materialele promoționale să fie elaborate conform grupului țintă, ținând cont de vârstă, etnie, apartenență religioasă, statut social (pe înțelesul tuturor). Se scriu articole de profil, se organizează conferințe de presă, interviuri, dineuri oficiale, seminare, simpozioane, discursuri, turnee mediatizate, imprimarea unor produse, festivaluri, spectacole itinerante etc.

- ✓ **Sigla/brandul/marca** sunt semne distinctive care au rolul de a da o notă individuală unei biblioteci, unui produs, unei game de produse, unui serviciu, care este pentru o durată de timp mai mare și care garantează calitatea.

Exemplu: Pe fiecare material promoțional va fi în mod obligatoriu sigla bibliotecii în partea stângă sus, pentru ca membrii comunității să cunoască și să recunoască în viitor produsele bibliotecii.

- ✓ **Manifestările promoționale** apar cu activități în format de expoziții, flashmob-uri, care se organizează pe o durată de timp determinat.

Exemplu: Promovarea vie prin atragerea voluntarilor și persoanelor notorii din comunitate, prin organizarea de târguri, expoziții pentru a accentua importanța activității.

Se pot face înregistrări video (pentru a fi retransmise) – ale primarului, consilierilor, directorului și profesorilor din liceu, antreprenorilor, reprezentanților societății civile etc.

- ✓ **Forțele resurselor umane** ale bibliotecii cuprind personalul în funcție, care prospectează, demonstrează, argumentează importanța produselor și serviciilor elaborate de bibliotecă și care accentuează calitatea imaginii bibliotecii prin promovarea acestora.

Exemplu:

1. **În spațiile funcționale ale bibliotecii** – bibliotecarii în comunicarea directă cu utilizatorii și non-utilizatori (comunicarea personalizată) promovează produsele și serviciile elaborate de bibliotecă pentru o anumită activitate (promovare prin dialog, discuții, oferirea directă a materialelor promoționale, a materialelor informaționale, expoziții de carte, avize pentru diverse activități etc.).

2. **În spațiul media:**

- **Notă informativă** – bibliotecarii comunică cu membrii comunității prin mesaje scrise, operaționale scurte în cea mai simplă formă, încât cititorul să poată găsi cu ușurință răspunsuri la întrebări despre: 1. esența evenimentului, 2. locația, 3. ora/timpul, 4. descrierea evenimentului, 5. surse primare. Nota informativă se regăsește în mass-media tipărită, dar și pe site-urile de internet.
- **Comunicatul de presă** – bibliotecarii prin comunicare scrisă sau înregistrată, se adresează membrilor comunității cu scopul de a declara, de a anunța despre activitățile propuse de bibliotecă, și au valoare de știre. Comunicatul de presă este transmis prin poștă, fax, telefon sau email către editori: ziare, posturi TV, radio, site de știri, site al Administrației Publice Locale etc. În mediul online, comunicatele de presă ajută la comunicarea mesajului mai rapid, precum și la optimizarea pe motoarele de căutare.
- **Articol în mass-media** – bibliotecarii prin expunere scrisă, exprimă punctul de vedere al bibliotecii, cu un caracter informativ, documentar, științific etc., și are un conținut de evaluare, de sine stătător, a unui eveniment organizat de bibliotecă.

În calitate de concluzii apar o serie de criterii și modalități de realizare a promovării care vizează obiectul propagării în bibliotecă:

Criteriul	Modalități de realizare a promovării
Obiectul promovării	<ul style="list-style-type: none"> ● promovarea instituțională/ produs/marcă;
Ținta promovării	<ul style="list-style-type: none"> ● promovarea destinată membrilor comunității (după vârstă, gen, etnie, interese etc.).
Aria geografică a promovării	<ul style="list-style-type: none"> ● promovarea locală; ● promovarea regională; ● promovarea națională; ● promovarea internațională.
Tipurile promovării	<ul style="list-style-type: none"> ● promovarea de informare; ● promovarea de susținere; ● promovarea de reamintire; ● promovarea de impact.
Suportul mesajelor promovate	<ul style="list-style-type: none"> ● promovarea orală personalizată; ● promovarea prin presă/rețele de socializare; ● promovarea prin radio; ● promovarea prin televiziune (mai rar întâlnită); ● promovarea prin materiale tipărite.

Riscurile în activitatea de promovare este un concept care exprimă probabilitatea unor întâmplări negative și impactul acestora asupra realizarea activității de promovare. De aceea, când se face planificarea unei activități de promovare, este necesar să se includă în mod obligatoriu și evaluarea, gestionarea riscurilor, care este esențială în realizarea cu succes a promovării. În managementul bibliotecilor este necesar să existe module de prevedere și evaluare a riscurilor ca o parte importantă a primei etape a metodologiei de promovare.

Riscuri	Efecte nedorite	Resurse	Factori ce pot influența riscurile
Evaluarea greșită a ofertelor din partea altor organizații	Pierderea inutilă a resurselor pentru promovare	Umane Financiare Parteneriate	Elaborarea planului de activitate a bibliotecii (strategic și anual) Colaborarea cu partenerii
Promovarea defectuoasă a bibliotecii	Neexistența spiritului de echipă a bibliotecii și activității în echipă cu un scop, obiective bine definite	Umane Financiare Parteneriate	Elaborarea unui plan de promovare a bibliotecii

Bibliografie:

1. Business academy 5 [online]. – Mod de acces: <https://www.business-academy.ro/bazei-de-cunostinte/marketing/5-activitati-promotionale-de-baza> (Accesat 19.12.2022).
2. Conținutul și rolul activității promoționale [online]. – Mod de acces: <https://www.creeza.com/referate/marketing/Continutul-si-rolul-activitati565.php> (Accesat 19.12.2022).
3. Principalele tipuri de activități promoționale [online]. – Mod de acces: <https://conspecte.com/marketing/principalele-tipuri-de-activitati-promotionale.html> (Accesat 19.12.2022).
4. Strategia de management al riscurilor [online]. – Mod de acces: https://msmps.gov.md/sites/default/files/strategia_de_management_al_riscurilor.pdf (Accesat 19.12.2022).

Studii despre carte și lectură în colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova: Bibliografie

Margareta CEBOTARI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Monografii, culegeri, publicații metodologice

- 1. Biblioterapie** : Îndrumar metodic destinat bibliotecilor publice / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; elaborare: Victoria Vasilica, Ecaterina Dmitric ; redactor: Raisa Plăieșu. – Chișinău : Primex.com, 2016. – 30 p. – ISBN 978-9975-9696-7-3. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1438> (Accesat 19.12.2022).
- 2. BUSUIOC, Nicolae. Între sensibilitate și rigoare** : Introducere în arta și știința lecturii / Nicolae Busuioc. – Iași : Vasiliana, 2011. – 253 p. – ISBN 978-973-116-223-2.
- 3. BUTUCEL, Elena. Universul lecturii la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”** / Elena Butucel ; coordonator și redactor, responsabil de specialitate: Lidia Kulikovski ; responsabil de ediție.: Mariana Harjevschi ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 2021. – 158 p. : fot., tab. – (Professional). – ISBN 978-9975-3479-9-0.
- 4. CARTALEANU, Tatiana. Lectură și scriere pentru dezvoltarea gândirii critice** / Tatiana Cartaleanu, Olga Cosovan. – Chișinău : Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 2002. – 78 p.
- 5. Cartea și lectura în viața personalităților** : Impresii de lectură / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Natalia Ghimpu ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2022. – 100 p. – ISBN 978-9975-3510-9-6. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1519> (Accesat 19.12.2022).
- 6. Călătoria cărții** : Itinerar prin lumea informației / coordonator științific: Cristina Popescu. – București : Editura Universității din București, 2016. – 436 p. – ISBN 978-606-16-0790-7.

7. **Cărțile care ne-au făcut oameni** / editor: Dan C. Mihăilescu. – Ediția a 2-a. – București : Humanitas, 2017. – 132 p. : portr. – ISBN 978-973-50-5745-9.
8. **COJOCARU, Lenuța. Cultivarea limbii literare prin lecturi** : Ghid metodic / Lenuța Cojocaru. – Chișinău : Editura Iulian, 2008. – 64 p. – ISBN 978-9975-922-41-8.
9. **CORNEA, Paul. Introducere în teoria lecturii** / Paul Cornea. – Ediția a 2-a. – Iași : Polirom, 1998. – 239 p. – (Collegium ; Litere). – ISBN 973-683-035-7.
10. **DEMENTIEVA, Diana. Caleidoscopul lecturii** : Principalele direcții ale teoriei lecturii din secolul al XX-lea / Diana Dementieva ; consultant științific: Aliona Grati. – Chișinău : [S. n.], 2021. – 222 p. : tab. – ISBN 978-9975-46-551-9.
11. **Dezvoltarea competențelor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții: rolul și locul lecturii** : Suport metodologic și educațional în sprijinul realizării Programului Național *Lectura Central*, ediția a IV-a, 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării ; echipa de autori: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric [et al.]; director general: Elena Pintilei ; coordonator de ediție: Vera Osoianu. – Chișinău : BNRM, 2021. – 96 p. : fig., tab. – Aut. sunt indicați pe verso f. de tit. – ISBN 978-9975-3510-3-4. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1388> (Accesat 19.12.2022).
12. **DRAGU, Mihaela. Cercul de lectură „Suflet de carte”** / Mihaela Dragu, Ligia Ghighimoc. – Brașov : Editura Universității Transilvania, 2011. – 124 p. – ISBN 978-973-598-875-3.
13. **DUMITRU, Anastasia. Ghid pentru lectură și scriere creativă** : (conform programului național pentru dezvoltarea competențelor de lectură) / Anastasia Dumitru. – București : Editura Universitară, 2011. – 180 p. – ISBN 978-606-591-245-8.
14. **FORTIN, Simona. Lectura adolescenților** : Dimensiuni culturale și educative / Simona Fortin. – București : Editura Universității din București, 2015. – 240 p. – ISBN 978-606-16-0702-0.
15. **GHICOV, Adrian. Lectura atitudinală și creațiile verbale ale elevilor** : Ghid pentru profesori / Adrian Ghicov. – Chișinău : IȘE, 2019. – 68 p. : tab. – ISBN 978-9975-48-166-3.

16. **GHICOV, Adrian. Receptarea textului literar-artistic prin cheia de lectură a cronotopului** : Ghid teoretico-metodologic / Adrian Ghicov, Tamara Revenco. – Chișinău : [S. n.], 2021. – 132 p. : il., tab. – ISBN 978-9975-46-513-7.
17. **Lectura Central. În ajutorul activității de promovare a cărții și a lecturii, ca bază pentru cunoaștere, știință și cultură** : Platforma on /off line pentru bibliotecari / alcătuitor: Vera Osoianu-Filip ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2017 – 132 p. – ISBN 978-9975-3096-6-0. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1176> (Accesat 19.12.2022).
18. **Lectura și scările** : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Clubul Homo Aestheticus ; director general: Elena Pintilei ; consultant științific, prefață: Mihai Cimpoi ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. – Chișinău : Prut Internațional : BNRM, 2020 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 384 p.: fot. – ISBN 978-9975-54-455-9 (Prut Internațional). – ISBN 978-9975-3361-9-2 (BNRM). DOI: 10.5281/zenodo.3661869. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1081>(Accesat 19.12.2022).
19. **Lectura și scările** : Culegere de articole : [în vol.] / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Clubul literar „Homo aestheticus” ; director general: Elena Pintilei ; consultant științific, prefață: Iulian Filip ; coordonator de ediție: Victoria Vasilica. – Chișinău : BNRM, 2021 (Tipogr. „Primex-Com”). – Vol. 2 ; ISBN 978-9975-3510-1-0. – 232 p. : fig., fot. color, tab. – ISBN 978-9975-3510-2-7. DOI:10.5281/zenodo.4944201. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1389> (Accesat 19.12.2022).
20. **LOVENBERG, Felicitas. Citește! Te rog, citește!** / Felicitas von Lovenberg ; trad. din lb. germ. de Mihai Moroiu ; il. de Cristiana Radu. – București : Baroque Books & Arts, 2018. – 140 p. : il. – ISBN 978-606-8977-19-5.
21. **MANGUEL, Alberto. Istoria lecturii** / Alberto Manguel ; trad. din lb. engl. de Alexandru Vlad. – București : Nemira, 2011. – 412 p. : il. – ISBN 978-606-579-132-9.
22. **MARIN, Mariana. Didactica lecturii** : Interacțiunea elev-operă literară din perspectiva atitudinilor și valorilor literar-artistice :

- monografie / Mariana Marin. – Arad : Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2013. – 133 p. – (Cartier Educațional ; ISBN 978-973-752-662-5). – ISBN 978-9975-79-861-7.
- 23. Metode și tehnici de promovare a lecturii** : Recomandări metodologice / echipa de autori: Margareta Cebotari, Ecaterina Dmitric, Angela Drăgănel [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric ; consultant științific: Ludmila Corghenci ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022 (Primex-Com). – 73 p. – ISBN 978-9975-3271-2-1. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1614> (Accesat 19.12.2022).
- 24. Pentru o istorie culturală a cărții și a practicilor de lectură** / coordonator: Cristina Bogdan, Alexandru Ofrim ; coordonator și ediție: Laura Mesina. – București : Editura Universității din București, 2015. – 541 p. – ISBN 978-606-16-0649-8.
- 25. POHILĂ, Vlad. Elogiu lecturii** : Editoriale din revista BiblioPolis (2003-2015) / Vlad Pohilă ; îngrijire: Mariana Harjevschi ; coordonator: Lidia Kulikovski ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Chișinău : Foxtrot, 2017. – 274 p. – ISBN 978-9975-89-063-2.
- 26. PRESADĂ, Diana. Lecturi comparatiste** : Elemente de teorie și aplicații pe texte literare / Diana Presadă. – Ploiești : Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, 2015. – 328 p. – ISBN 978-973-719-582-1.
- 27. RÎNCIOG, Diana. Pledoarie pentru lectura și relectura textului literar** : Studii și articole / Diana Rînciog. – Ploiești : Editura Universității Petrol-Gaze din Ploiești, 2020. – 785 p. – ISBN 978-973-719-795-5.
- 28. SÎRGHIE, Anca. Lectura și studiul** : Introducere în psihopedagogia lecturii și studiului / Anca Sîrghie. – Sibiu : Alma Mater, 2002. – 278 p. – ISBN 973-8230-25-X.
- 29. Studiu „Lectura în comparație intergenerațională”** : [Raport de cercetare] / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Magenta Consulting. – Chișinău, 2022. – 99 p. – Nonpublicație. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1430> (Accesat 19.12.2022).
- 30. TRELEASE, Jim. Manualul lecturii cu voce tare** / Jim Trelease, Cyndi Giorgis ; traducere din limba engleză: Ioana Diaconu. – Ediția a 8-a. – București : Litera, 2021. – 368 p. : il. – ISBN 978-606-33-7010-6.

31. **Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2017** : Studiu descriptiv / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Centrul de statistică ; director general: Elena Pintilei ; alcătuitori: Margareta Cebotari, Natalia Ghimpu ; coordonator: Valentina Popa ; consultant: Ludmila Corghenci. – Chișinău : BNRM, 2018. – 61 p. : fot., diagr., tab. – ISBN 978-9975-3205-3-5. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Publicatii-sinteza-Topul-10-carti-2017.pdf> (Accesat 19.12.2022).
32. **Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2018** : Studiu sociologic / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general : Elena Pintilei ; alcătuitor : Angela Drăgănel ; redactor : Jana Badan ; – Chișinău : BNRM, 2019. – 35 p. : fot., diagr. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/TP%202018.pdf> (Accesat 19.12.2022).
33. **Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2019** : Studiu sociologic / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; alcătuitori: Angela Drăgănel, Victoria Vasilica ; director general: Elena Pintilei ; responsabil de ediție: Vera Osoianu. – Chișinău : BNRM, 2020. – 54 p. : facs., fot. – ISBN 978-9975-3425-5-1. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/TP%202019.pdf> (Accesat 19.12.2022).
34. **Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2020** : Studiu sociologic / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; responsabili de ediție: Vera Osoianu, Victoria Vasilica ; realizatoarea sondajului: Angela Drăgănel. – Chișinău : BNRM, 2021. – 72 p. : diagr., tab. – ISBN 978-9975-3510-7-2. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/Topul_2020.pdf (Accesat 19.12.2022).
35. **Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2021** : Raportul studiului sociologic / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; responsabil de ediție: Victoria Vasilica ; realizatoarea sondajului: Angela Drăgănel. – Chișinău : BNRM, 2022. – 55 p. : diagr., tab. – ISBN 978-9975-119-56-6. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1668> (Accesat 10.01.2023).

Articole în volum

36. **ALBU, Gabriel. Lectura și formele ei** / Gabriel Albu // Educația pentru dezvoltare durabilă: inovație, competitivitate, eficiență : Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 18-19 octombrie 2013, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2013. – P. 483-488.
37. **BEJAN, Alexandra. Caracterul și conținutul lecturii: studiu realizat în rândul elevilor** / Alexandra Bejan // Sesiune națională de comunicări științifice studențești / responsabil de ediție: Tatiana Bulimaga. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 187-189.
38. **BURLACU, Natalia. Studiu de elaborare a unui software educațional pentru învățarea lecturii expresive** / Natalia Burlacu // Lucrările Conferinței Naționale de Învățământ Virtual. = Models & Methodologies, Technologies, Software Solution ; ed.: Marin Vlada, Grigore Albeanu, Dorin Mircea Popovici. – București : [S. n.], 2012. – P. 174-180.
39. **CAPAȚÎNĂ-DARII, Veronica. Dezvoltarea competenței lecturale și receptarea textelor literare, prin intermediul proiectului educațional „Lectura – o metaforă revelatorie”** / Veronica Capațină-Darii // Calitate în educație – imperativ al societății contemporane. – [S. l.] : [s. n.], 2020. – P. 262-266.
40. **CEBOTARI, Margareta. Ediția a treia a Programului Național LecturaCentral: orientări și conținut specific** / Margareta Cebotari // Rolul bibliotecii în dezvoltarea unei societăți armonioase, de ordine și respect : Metodologii, algoritmi, tehnologii / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2020. – P. 17-28. – Mod de acces: <http://moldis.bnrm.md/handle/123456789/1161> (Accesat 20.12.2022).
41. **CIMPOACĂ, Ana. Lectura – modalitate de formare a inteligenței** / Ana Cimpoacă // Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice, 1-2 martie 2019. Vol. 3: Didactica Științelor Filologice. – Chișinău : [S. n.], 2019. – P. 36-40.
42. **CODREANU, Aurelia. Lectura activă: principii și strategii** / Aurelia Codreanu, Svetlana Stanțieru // Probleme de filologie: aspecte teoretice și practice. – Bălți, 2020 – Vol. 6 – P. 136-144.

43. **COROIAN GOLDIȘ, Andreea. Provocările lecturii axiologice în școală. Formarea cetățeanului** / Andreea Coroian Goldiș // Literatura și valorile / Asociația profesorilor de limba și literatura română „Ioana Em. Petrescu” ; coordonator: Monica Onojescu. – Cluj-Napoca : [S. n.], 2018. – P. 127-138.
44. **COSOVAN, Veronica. Colecțiile de patrimoniu: conținut, acces, valorificare** / Veronica Cosovan // Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016) : Monografie aniversară. – Chișinău: BNRM, 2017. – P. 22-31. – Mod de acces: [http://www.bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-\(1991-2016\).pdf](http://www.bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-(1991-2016).pdf) (Accesat 19.12.2022).
45. **DEMENTIEVA, Diana. Evoluția conceptului de lectură. O mică sinteză în diacronie** / Diana Dementieva // Materialele Conferinței științifice a doctoranzilor „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători” / Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”. – Chișinău, 2020. – P. 51-55.
46. **FLUERAȘ, Vasile. Atelierul de lectură – modalitate optimă de formare a lecturii reflexive** / Flueraș Vasile // Cadrul didactic – promotor al politicilor educaționale : Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 11-12 octombrie, 2019, Chișinău. – Chișinău, 2019. – P. 644-654.
47. **GAVRILIȚĂ, Raisa. Vorbitorul cult și motivația elevilor pentru lectură** / Raisa Gavriliță // Limba română în contextul dialogului intercultural pedagogic fără frontiere : Materialele Conferinței științifico-metodice internaționale, Chișinău, 24-26 iulie, 2015 / coordonator: Mariana Marin. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 76-81.
48. **KULIKOVSKI, Lidia. Miezul verii, miezul Provocării** : [programul de lectură „Provocarea verii”, organizat de Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 74, Nr 3. – P. 7-9.
49. **LUNGU, Angela. Strategii de dezvoltare a competenței de lectură** / Angela Lungu // Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice, 1-2 martie 2019. Vol. 3 : Didactica Științelor Filologice. – Chișinău : [S. n.], 2019. – P. 91-99.
50. **LUPU, Doina. Atelierul de lectură – formă de organizare a lecțiilor de română** / Doina Lupu // Materialele Conferinței Republi-

cană a cadrelor didactice, 28-29 februarie 2020. Vol. 3 : Didactica Științelor Filologice. – Chișinău, 2020. – P. 99-102.

51. **MANCUȘ, Valentina. Lectura – context de formare a competenței de comunicare în clasele primare** / Valentina Mancuș // Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice, 1-2 martie 2019. Vol. 3 : Didactica Științelor Filologice. – Chișinău : [S. n.], 2019. – P. 299-302.
52. **MARA, Elena Lucia. Rolul lecturii în dezvoltarea capacității intelectuale ale școlarului mic** / Elena Lucia Mara // Comunicare și educație transdisciplinară : Conferința Științifică Internațională / Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu ; editorii volumului: Diana Mihaescu, Liviu Mihaescu. – Sibiu : [S. n.], 2014 – P. 189-197.
53. **MARIN, Mariana. Atelierele de lectură și creație – modalități eficiente de dezvoltare a atitudinii față de opera literară** / Mariana Marin // Problematika educației în mileniul III: național, regional, european : Comunicări la Simpozionul științific internațional, Chișinău 2-3 noiembrie, 2006. – Chișinău, 2007. – P. 67-71.
54. **NEACȘU, Iuliana. Rolul lecturii și strategii pentru îndrumarea și optimizarea lecturilor în rândul elevilor** / Iuliana Neacșu // Literatura și valorile / Asociația profesorilor de limba și literatura română „Ioana Em. Petrescu” ; coordonator: Monica Onojescu. – Cluj-Napoca : [S. n.], 2018. – P. 159-162.
55. **NICOARĂ, Aurica. Dezvoltarea aptitudinilor social-emoționale prin lectură** / Aurica Nicoară // Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă : Materialele Conferinței științifico-practice cu participare internațională, 31 ianuarie-1 februarie 2020, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 197-199.
56. **NIȚĂ, Carmen Daniela. Lectura școlară – mijloc de combatere a analfabetismului funcțional al elevilor** / Carmen Daniela Niță // Cadrul didactic – promotor al politicilor educaționale : Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 11-12 octombrie 2019, Chișinău. – [Chișinău] : [S. n.], 2019. – P. 724-728.
57. **OBJELEAN, Liuba. Tehnici de antrenament a lecturii** / Liuba Objelean // Modernizarea învățământului preuniversitar și universitar în contextul integrării europene : Materialele Conferinței științifice (2009 ; Chișinău) / coordonator: Vasile Panico [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2009. – P. 158-162.

58. **OSOIANU, Vera. Promovarea lecturii ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare** / Vera Osoianu // Osoianu, Vera. Biblioteca și imperativul rezilienței : Studii și articole / Vera Osoianu ; coordonator de ediție: Margareta Cebotari ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2022. – P. 161-227. – (Colecția „BiblioLeader”; ISBN 978-9975-3425-7-5). – ISBN 978-9975-119-52-8. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1615> (Accesat 19.12.2022).
59. **OSOIANU – FILIP, Vera. Îndrumarea lecturii și relațiile de încredere utilizator-bibliotecă** // Osoianu-Filip, Vera. Biblioteca publică între percepția tradițională și utilizatorul modern / Vera Osoianu-Filip ; director general: Elena Pintilei ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2015. – P. 190-192. – ISBN 978-9975-4493-8-0. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1135> (Accesat 19.12.2022).
60. **POPA, Viorica. Atelierele de creație: de la lectura imaginii la lectura scrierii** / Viorica Popa // Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare : Conferința Științifico-practică Internațională, 27 aprilie, 2017 / Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți. – Bălți, 2017. – P. 178-183.
61. **RAZMERIȚĂ, Liuba. Valențele formative ale lecturii în contextul crizei lecturii literare** / Liuba Razmeriță // Probleme și soluții actuale ale parteneriatului familie-comunitate în contextul fenomenului rezistenței la educație : Materialele conferinței științifico-practice organizată în cadrul proiectului instituțional „Cercetarea fenomenului rezistenței la educație sub aspect socio-psiho-pedagogic în școala primară rurală”. – Bălți, 2013. – P. 77-81.
62. **ȘCHIOPU, Constantin. Lectura cognitivă a textului literar versus lectura expresivă: repere metodologice** / Constantin Șchiopu // Probleme actuale ale științelor umanistice. – [S. l.], 2012. – Vol. 11, Partea 1. – P. 36-42.

Articole în ediții periodice

63. **ANDRONACHE, Ștefan. Modalități de stimulare a interesului pentru lectură și de atragere a publicului non-cititor la bibliotecă** / Ștefan Andronache // Biblioteca. – 2013. – Nr 3. – P. 73-77.

64. **ANTONESCU, Florin. Încurajarea lecturii – o provocare a școlii în era tehnologiei** / Florin Antonescu, Marcela Gheorghiu // Tribuna învățământului. – 2021. – Nr 18/19. – P. 84-89.
65. **BÎRSANU, Aurelia. Lectura în secolul XXI – „Pasiune desuetă” sau capriciu actual** / Aurelia Bîrsanu, Violina Ocinschi // Filologia modernă. – 2012. – P. 51-55.
66. **BUSUIOC, Nicolae. Lectura ca etică** / Nicolae Busuioc // Asachi-ana. – 2016. – Nr 4. – P. 7-10.
67. **CEBOTARI, Margareta. Anul Lecturii în Republica Moldova – un veritabil imbold pentru a demonstra rolul fundamental al lecturii în Societatea Cunoașterii** / Margareta Cebotari // Magazin bibliologic. – 2020. – Nr 3/4. – P. 46-52. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4_2020.pdf (Accesat 19.12.2022).
68. **CEUȘEL, Veronica. Lectura – componenta verticalității umane** / Veronica Ceușel // Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul. – 2019. – Nr 1(9). – P. 28-32.
69. **CÎRSTEA, Mihaela Daniela. Literatura și lectura: de la teorie la practică** / Mihaela Daniela Cîrstea // Tribuna învățământului. – 2020. – Nr 6/7. – P. 135-139.
70. **COROPCEANU, Aliona. Modalități de dezvoltare a competențelor lectorale prin atelierul de lectură** / Aliona Coropceanu // Învățătorul Modern. – 2018. – Nr 1. – P. 26-27.
71. **COSOVAN, Veronica. Muzeul Cărții – inovații în promovarea patrimoniului documentar** / Veronica Cosovan // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 3/4. – P. 10-14. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1004> (Accesat 19.12.2022).
72. **CRISTEA, SORIN. Lectura ca valoare pedagogică și socială** / Sorin Cristea // Tribuna învățământului. – 2020. – Nr 12. – P. 74-75.
73. **CUCOȘ, Constantin. Despre lectură și carte în mediul real și cel virtual** / Constantin Cucuș // Tribuna învățământului. – 2020. – Nr. 12. – P. 107-109.
74. **DMITRIC, Ecaterina. Programul Național *LecturaCentral* – o perspectivă durabilă privind promovarea cărții și lecturii** / Ecaterina Dmitric, Margareta Cebotari // Magazin bibliologic. – 2022. – Nr 3. – P. 73-78. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB_3_2022.pdf (Accesat 19.12.2022).

75. **DMITRIC, Ecaterina. Reflecții despre importanța, actualitatea și impactul lecturii – aspect istorico-filosofic** / Ecaterina Dmitric // Magazin bibliologic. – 2021. – Nr 3/4. – P. 160-165. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4%202021.pdf> (Accesat 19.12.2022.)
76. **DOMNIȚEANU, Aurelia. Dezvoltarea competenței de lectură prin intermediul textelor multimodale** / Aurelia Domnițeanu // Didactica Pro... – 2019. – Nr 1. – P. 54-56.
77. **DRĂGĂNEL, Angela. Dezvoltarea și promovarea Științei Deschise: experiențe cu noi formule** / Angela Drăgănel // Magazin bibliologic. – 2021. – Nr 1/2. – P. 55-60. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1374> (Accesat 19.12.2022.)
78. **DRĂGĂNEL, Angela. O analiză multiaspectuală a lecturii** / Angela Drăgănel // Magazin bibliologic. – 2019. – Nr 3/4. – P. 18-22. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4%202019.pdf> (Accesat 19.12.2022.)
79. **ERIZANU, Gheorghe. Nu ne-am propus să educăm cititorul, ci i-am oferit oportunități de lectură** / Gheorghe Erizanu ; consemnare: Viorica-Ela Caraman // Limba Română. – 2021. – Nr 2. – P. 170-178.
80. **ERIZANU-PÎNZARI, Elena. Lectura – premisă de valorificare a parteneriatului școală-familie-comunitate** / Elena Erizanu-Pînzari // Învățătorul Modern. – 2016. – Nr 1. – P. 25-26.
81. **FILIP, Iulian. Bibliotecile și lecturile din penitenciare** / Iulian Filip // Literatura și Arta. – 2020. – 29 oct. – P. 7.
82. **ILICA, Anton. Învățarea prin lectura media sau didactica unei noi ere a cunoașterii** / Anton Ilica // Didactica Pro... – 2015. – Nr 2. – P. 26-28.
83. **JITARI, Mariana. Un exercițiu de motivare a lecturii** / Mariana Jitari // Didactica Pro... – 2015. – Nr 2. – P. 29-31.
84. **LÎȘÎI, Ala. Cartea electronică în perceperea universitarilor** / Lîșii Ala // Magazin Bibliologic. – 2017. – Nr 3/4. – P. 96-111. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1356> (Accesat 19.12.2022.)
85. **MIHĂESCU, Mirela. Lectură și scriere pentru dezvoltarea gândirii critice** / Mirela Mihăescu // Învățământul primar. – 2000. – Nr 1. – P. 65-67.

86. OSOIANU, Vera. **Programul Național LecturaCentral – o inițiativă pro cultură, cunoaștere și dezvoltare** / Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric // Magazin bibliologic. – 2019. – Nr 3/4. – P. 23-28. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1034> (Accesat 19.12.2022).
87. OSOIANU, Vera. **Programul Național LecturaCentral 2020: bilanțuri, lecții și împliniri** / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2021. – Nr 1/2. – P. 84-86. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf> (Accesat 19.12.2022).
88. OSOIANU, Vera. **Sursele de informare ca temelie de rezistență a bibliotecii** / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2020. – Nr 1/2. – P. 56-60. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1129> (Accesat 19.12.2022).
89. OUȘ, Ludmila. **Servicii de bibliotecă prestate în scopul atragerii spre lectură a comunității bălțene** / Ludmila Ouș // Magazin bibliologic. – 2021. – Nr 3/4. – P. 52-60. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4%202021.pdf> (Accesat 19.12.2022).
90. PAGA, Doina. **Valorificarea inteligențelor multiple în formarea competenței de lectură** / Doina Paga // Univers pedagogic. – 2019. – Nr 3. – P. 62-65.
91. PĂDURE, Nadejda. **Promovarea lecturii în condițiile de criză pandemică: învățăturile unui an de cotitură** / Nadejda Pădure // Magazin bibliologic. – 2021. – Nr 1/2. – P. 48-49. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf> (Accesat 19.12.2022).
92. PILCHIN, Maria. **Lecturile poetice în mediul online al bibliotecii – un mecanism de dezvoltare a inteligenței emoționale a utilizatorului** / Maria Pilchin // Magazin bibliologic. – 2020. – Nr 3/4. – P. 124-128. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4_2020.pdf (Accesat 19.12.2022).
93. PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu. **Lectura în timpul școlii online** / Ion Ovidiu-Pânișoară // Tribuna învățământului. – 2020. – Nr 12. – P. 104-106.
94. PODLISNIC, Ina. **Lectura hermeneutică a textului liric** / Ana Podlisnic // Didactica Pro... – 2018. – Nr 1. – P. 23-27.
95. POP, Claudia. **Stimularea activităților de lectură în bibliotecile școlare și centrele documentare de informare** / Claudia Pop // Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării. – 2016. – Vol. 12, Nr 1. – P. 49-58.

96. POP, Ioan-Aurel. **Elogiul lecturii și al cuvântului scris** / Ioan Aurel-Pop // Tribuna învățământului. – 2020. – Nr 12. – P. 54-55.
97. POPA, Victoria. **Implicarea bibliotecilor în implementarea Programului Național *LecturaCentral* prin prisma indicatorilor statistici (ediția a III-a, anul 2020)** / Victoria Popa, Lilia Povestca // Magazin bibliologic. – 2021. – Nr 1/2. – P. 87-95. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf> (Accesat 19.12.2022).
98. POVESTCA, Lilia. **Programul Național *LecturaCentral*: implicații, contribuții, date** / Lilia Povestca, Victoria Popa // Magazin bibliologic. – 2022. – Nr 1/2. – P. 25-32. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB_1-2_2022.pdf (Accesat 19.12.2022).
99. SACHELARIE, Octavian Mihail. **Lectura în mileniul al III-lea – o perspectivă sociologică** : Lectura – obiect al investigației sociologice / Sachelarie, Octavian Mihail // Biblioteca. – 2010. – Nr 12. – P. 359-361.
100. SĂRBUȘAN, Galina. **Lectura în scopul formării competenței de comunicare** / Galina Sărbușan // Didactica Pro... – 2014. – Nr 5/6. – P 46-48.
101. SULF, Elena. **Lectura ca sursă de informare pentru alte lecturi: viața cotidiană privită prin literatură** / Elena Sulf // Didactica Pro... – 2020. – Nr 4. – P. 30-34.
102. ȘTEFAN, Cristina. **Despre lectură** / Cristina Ștefan // Tribuna învățământului. –2020. – Nr 12. – P 86-91.
103. TOSTOGAN, Aliona. **Proiectul Salonul Internațional de Carte – BOOKFEST Chișinău** / Aliona Tostogan, Aliona Muntean // Magazin bibliologic. – 2022. – Nr 3. – P. 67-72. – Mod de acces: <http://moldis.bnrm.md/handle/123456789/1649> (Accesat 19.12.2022).
104. VASILICA, Victoria. **Particularitățile de lectură în comparație intergenerațională** / Victoria Vasilica // Magazin bibliologic. – 2022. – Nr 1/2. – P. 63-69. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB_1-2_2022.pdf (Accesat 19.12.2022).
105. VASILICA, Victoria. **Promovarea cărții și a lecturii: experiențe inteligente** / Victoria Vasilica // Magazin bibliologic. – 2020. – Nr 1/2. – P. 48-51. – Mod de acces: <http://moldis.bnrm.md/handle/123456789/1128> (Accesat 19.12.2022).

CITATE, AFORISME DESPRE CARTE, LECTURĂ, BIBLIOTECĂ

1. **ABC-eu spiritual** : Reflecții despre carte / concepție, realizare: Dumitru Păsat. – Chișinău : Pontos, 2006. – 52 p. : il. – ISBN 978-9975-72-239-1.
2. **Apropierea de cuvinte** : Scriitori români despre carte / antologie de Petruța Ivan ; prefață: Eugeniu Speranția. – București : Editura Modvest, 1996. – 220 p. – ISBN: 973-95743-5-1.
3. **Citate, aforisme, gânduri despre bibliotecar, carte, lectură** : Mari personalități despre importanța bibliotecii, cărții, lecturii // Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Clubul Homo Aestheticus ; director general: Elena Pintilei ; consultant științific, prefață: Mihai Cimpoi ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. – Chișinău : Prut Internațional : BNRM, 2020. – P. 335-381. – Mod de acces: <http://moldlis.bnm.md/handle/123456789/1081>(Accesat 10.01.2023).
4. **Citate despre carte** // *LecturaCentral* : În ajutorul activității de promovare a cărții și a lecturii, ca bază pentru cunoaștere, știință și cultură : Platforma on /off line pentru bibliotecari / alcătuitor: Vera Osoianu-Filip ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2017 – P. 112-121. – ISBN 978-9975-3096-6-0. – Mod de acces: <http://moldlis.bnm.md/handle/123456789/1176> (Accesat 10.01.2023).
5. **Citate despre lectură** // *LecturaCentral* : În ajutorul activității de promovare a cărții și a lecturii, ca bază pentru cunoaștere, știință și cultură : Platforma on /off line pentru bibliotecari / alcătuitor: Vera Osoianu-Filip ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2017 – P. 122-128. – ISBN 978-9975-3096-6-0. – Mod de acces: <http://moldlis.bnm.md/handle/123456789/1176> (Accesat 10.01.2023).
6. **Osoianu-Filip, Vera. Citate, aforisme, gânduri despre bibliotecar, carte, lectură** // Tribuna avocatului bibliotecii : Îndrumar pentru bibliotecari / Vera Osoianu-Filip ; director general Elena Pintilei ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2016. – P. 114-137. – Mod de acces: <http://www.bnm.md/files/publicatii/Tribuna-avocatului-bibliotecii-indrumar-pentru-bibliotecari.pdf> (Accesat 10.01.2023).

SURSE ONLINE

7. 20 cele mai frumoase citate despre cărți [online]. – Mod de acces: <https://bestsellermd.wordpress.com/2018/07/06/20-cele-mai-frumoase-citate-despre-carti/> (Accesat 10.01.2023).
8. 101 citate despre cărți : Cele mai frumoase citate [online]. – Mod de acces: <https://booknation.ro/101-citate-despre-carti-cele-mai-frumoase-citate/> (Accesat 10.01.2023).
9. 155 citate despre Cărți, Legate de Dragoste, Prietenie și Fericire (+ în Engleză) [online]. – Mod de acces: <https://mesajmix.com/citate-despre-carti.html> (Accesat 10.01.2023).
10. Citate despre cărți și viață [online]. – Mod de acces: <http://subiecte.citatepedia.ro/despre.php?s=c%E3r%FEi%2Cvia%FE%E3> (Accesat 10.01.2023).
11. Despre citit în citate, aforisme, maxime [online]. – Mod de acces: <https://www.diane.ro/2014/05/despre-citit-citate-aforisme-maxime.html> (Accesat 10.01.2023).
12. Top 60 de cărți citate : Cele mai frumoase citate din cărți [online]. – Mod de acces: <https://portocalamecanica.ro/top-60-carti-citate-cele-mai-frumoase-citate-din-carti/> (Accesat 10.01.2023).

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

str. 31 August 1989, nr. 78 A

Chișinău, MD-2012, Republica Moldova

tel./Fax: (+373 22) 221 475

e-mail: biblioteca@bnrm.md

Lectura la răscrucea drumurilor salvatoare:

Recomandări în sprijinul celebrării
primei ediții a „Zilei Naționale a Lecturii”

Bun de tipar: 30.01.2023

Coli de tipar: 5,3

Apărut: 2023

Tiparul sub comanda nr. 2

executat la F.P.C. PRIMEX-COM S.R.L.

bd. Grigore Vieru, nr. 26

Chișinău, MD-2005, Republica Moldova

tel.: (+373 22) 275 305, (+373 22) 226 682

e-mail: primex@dnt.md
